

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PRÁVNICKÁ FAKULTA

LUCIA FEROVÁ
ZROVNANIE ÚPRAVY DAŇOVEJ SÚSTAVY V ČESKEJ
A SLOVENSKEJ REPUBLIKE SO ZAMERANÍM NA DAŇ
Z PRÍJMOV

DIPLOMOVÁ PRÁCA

OLOMOUC

2011

Prehlasujem, že som Diplomovú prácu na téma :
Zrovnanie úpravy daňovej sústavy V Českej a Slovenskej republike, so
zameraním na daň z príjmov vypracovala samostatne a citovala som všetky
použité zdroje.

V Trenčíne, dňa 15.05.2011

Lucia Ferová

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Historický vývoj daní.....	2
3. Vymedzenie základných pojmov.....	7
3.1.Vymedzenie pojmu daň.....	7
3.2. Daňová sústava.....	8
3.3. Klasifikácia daní.....	10
3.4. základné prvky daní.....	11
4. Daň z príjmu fyzických osôb.....	13
4.1.Subjekt dane.....	13
4.2. Predmet dane.....	15
4.3.Oslobodenie od dane.....	17
4.3.1.Príjmy z predaja majetku.....	18
4.3.2.Príjmy sociálne.....	18
4.3.3.Náhrady škody.....	19
4.3.4. Niektoré výhry.....	19
4.4.Základ dane.....	19
4.4.1.Čiastkový základ dane.....	19
4.4.2.Spoločný základ dane.....	20
4.4.3.Samostatný základ dane.....	21
4.5.Odpočítateľné položky.....	21
4.6.Zľavy na dani.....	25
4.7.Príjem zo závislej činnosti.....	27
4.7.1.Výpočet základu dane u príjmov zo závislej činnosti.....	29
4.7.2.Oslobodenie od dane u príjmov zo závislej činnosti.....	31
4.7.3.Výber dane.....	32
4.7.4.Ročné zúčtovanie záloh u príjmov zo závislej činnosti.....	33
4.8.Príjmy z podnikania.....	33
4.9.Príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti.....	34
4.10.Príjmy z prenájmu.....	36
4.11.Príjmy z kapitálového majetku.....	37
4.12.Ostatné príjmy.....	38

4.13.Sadzba dane.....	39
4.14.Správa dane z príjmu fyzických osôb.....	39
5. Daň z príjmu právnických osôb.....	40
5.1.Subjekt dane.....	40
5.2.Predmet dane.....	41
5.3.Oslobodenie od dane.....	42
5.4.Základ dane.....	43
5.5.Sadzba dane.....	44
5.6.Výpočet dane u právnických osôb.....	44
5.7.Zľavy na dani.....	46
5.8.Platenie dane z príjmu.....	46
5.9.Správa dane z príjmu.....	47
6.Spoločné ustanovenia.....	47
6.1.Daňové výdavky.....	47
6.2.Odpisovanie hmotného a nehmotného majetku.....	49
7.Záver.....	50

1.Úvod

Tému diplomovej práce som si zvolila z toho dôvodu, že dane či už priamo alebo nepriamo zasahujú do majetkovej sféry každého z nás. Platenie daní patrí k takej činnosti nášho života, ktorej sa nevyhneme, či už je to pri kúpe tovaru alebo prostredníctvom dane z príjmu, poprípade inými daňami.

Nakoľko som študovala v Českej republike, ale žijem na Slovensku zaujímalo ma, v ktorej krajine majú občania nižšie daňové zaťaženie. Nebudem sa sústreďovať na všetky typy daní, ale zameriam sa len na daň z príjmu fyzických a právnických osôb z toho dôvodu, že práve daň z príjmu je tou daňou, s ktorou sa ľudia stretávajú najčastejšie a najviac si ju uvedomujú.

Aj keď obdobie odkedy sa naše krajiny vyvíjajú samostatne nie je dlhé, i tak v oblasti daňového práva nastali mnohé zmeny. Tieto zmeny sa prejavili aj pri dani z príjmov fyzických a právnických osôb. Rozdiel priamo súvisí z rozličným rastom ekonomík oboch krajín. Na Slovensku kde bol hospodársky rast nižší, sa politici snažili vykryť deficit štátneho rozpočtu neustálymi daňovými novelami, ktoré zvyšovali daňové zaťaženie a mali negatívny dosah na občanov.

Moju prácu budem členiť na tri časti, v ktorých postupne prejdem cez obdobie historického vývoja daní cez vymedzenie základných pojmov, až k súčasným daniam z príjmov fyzických a právnických osôb. Na konkrétnom príklade ukážem výpočet dane z príjmu fyzických osôb v Čechách a na Slovensku.

Problematika daňových sústav a hlavne dane z príjmu je veľmi rozsiahla, preto som sa sústredila len na ťažiskové body. Keby som sa tejto problematike chcela venovať podrobne bola by táto práca veľmi obširná, preto spomeniem, z môjho pohľadu len tie najzásadnejšie inštitúty.

Vo svojej práci využijem metódu historickú, kde načrtnem historický vývoj od staroveku až po súčasnosť. Analýzou budem skúmať jednotlivé pojmy a inštitúcie v oboch daňových systémoch a pomocou komparačnej metódy poukážem u každého inštitútu čo majú jednotlivé sústavy spoločné a čím sa líšia.

Za cieľ svojej práce som si stanovila zistiť, ktorá daňová sústava, konkrétne u daní z príjmov fyzických a právnických osôb, je pre občana výhodnejšia.

2. Historický vývoj daní

Dane přešli od svojho vzniku až po súčasnosť dlhým a zložitým vývojom, v ktorom sa odzrkadľovali aj zmeny v celej ľudskej spoločnosti.

Obdobie staroveku :

Dane vznikali súbežne so štátmi a prispôbovali sa ich potrebám. V staroveku mali dane druhoradú úlohu. Hlavným zdrojom príjmov bola vojnová korisť a výnosy z vlastného majetku. Dane mali charakter nepravidelných, príležitostných platieb, spočiatku naturálnej podoby. Najskôr sa vyberali len na dobytých územiach, neskôr aj od vlastných obyvateľov. Výdavky štátu boli zamerané na vojsko, verejné stavby a správu štátu.

V antickom Grécku existovali už aj dane peňažné- priame a nepriame. Daňové platby boli prejavom občianskej uvedomelosti a hoci bola platba daní od slobodných obyvateľov dobrovoľná, neplatenie daní sa považovalo za nemorálne. Občania, ktorých povolali brániť vlasť boli od dane oslobodení. Priame dane v Grécku sa týkali iba udomácnených cudzincov.

V antickom Ríme boli hlavným zdrojom príjmov príjmy z dobytých provincií. Ak tieto príjmy nestačili, museli občania platiť dávky z pozemkov a neskôr dávky z hlavy. V období cisárskeho Ríma pribudla pozemková daň, daň z predaja, daň za prepustenie otroka a aj daň z dedičstva. Tieto dane už mali väčšinou peňažnú podobu. V treťom a štvrtom storočí nášho letopočtu si porucha peňažného hospodárstva vynútila prechod k daniam naturálnym. Po úpadku otrokárstva, zoslabli mnohé finančné zdroje. Diokleciánska reforma zaťažila daňami všetkých obyvateľov Rímskej ríše na základe sčítania. Základom pozemkovej dane sa stal nový súpis pôdy, ktorý zaznamenal jej výmeru a kvalitu. Kritériom bol i počet hláv, t.j. osôb, ktoré pôdu obrábali. V mestách sa platila daň z hlavy, resp. živnostenská daň.

V Egypte existovala predovšetkým pozemková daň, daň z vinohradov, z ovocných sádov, ktorá sa platila v peniazoch. Za Ptolemaia II. boli dva systémy platenia dane: v obilí a peniazoch. Hlavným príjmom štátu bol ale výnos z rozličných ciel. Okrem toho boli priame dane – z hlavy, budov, otrokov, zvierat atď. Dane vyberali nájomcovia.

Obdobie stredoveku :

V období ranného feudalizmu prevládalo naturálne – nepenažné hospodárstvo. Dane sa platili vo forme naturálnych daní, v neskoršom období v peniazoch. Postupne sa od

poľnohospodárstva oddeľoval obchod a remeslá, ktoré sa sústreďovali v mestách a to si vynútilo častejšie používanie peňazí. Zo zdanenia bola vyňatá šľachta a duchovenstvo. V tomto období dane neboli ešte všeobecné, neexistovalo trvalé zdanenie, dane mali mimoriadny charakter (napr. krytie vojnových výdavkov). Štátna pokladnica nebola oddelená od pokladnice panovníka. Hlavnými zdrojmi štátnych príjmov boli domény, regály, akcízy a kontribúcie. K jednotlivým pojmom:

- domény - pozemky a lesné majetky ktoré patrili panovníkovi. Naturálne príjmy boli spotrebované na mieste vzniku,
- regály – označovali výlučné práva panovníka na veci a činnosti, ktoré sú zdrojom príjmu (pozemkový, colný, banský, mincový, soľný a trhový regál). Vychádzal z predpokladu, že všetku pôdu pôvodne vlastnil panovník a z tohto privilégia plynul panovníkovi určitý ekonomický prospech – kráľovské dôchodky, tzv regály. Až štvrtinu zisku panovníkovi prinášali clá vývozné a prievozné. Mýta a mostné poplatky mali podobný charakter ako clá,
- akcízy - sa vyvinul z regálu a je jeho modernejšou formou. Vyberal sa ako tzv. daň z predaja alebo ako daň z právneho prevodu tovaru. Akcízy ako daň z predaja postihoval zisk obchodníka, alebo príjem roľníka. Táto forma dane ešte nebola presunutá na spotrebiteľa. Boli nimi zaťažené nápoje, pivo, víno dobytok, súkno mydlo atď. Akcízy ako obchodná daň postihoval právne prevody tovarov podľa ich ceny. Ide vlastne o daň z obratu,
- kontribúcia bola priama daň, ktorá sa platila z hlavy, z majetku alebo z hrubého výnosu. Mali mimoriadny charakter a osobitne ju schvalovali feudáli v sneme.

V stredoveku existovalo niekoľko zdrojov príjmov, a to:

- zdroje štátnych príjmov: domény, regály, akcízy, kontribúcie a clá.
- zdroje príjmov cirkvi: cirkevné desiatky
- zdroje príjmov miest: dane feudálnych miest

Pre obdobie feudalizmu je charakteristický dualizmus finančnej moci, pre ktorý je typická moc v rukách panovníka a šľachty. Šľachta a duchovenstvo boli zo zdanenia vyňaté. Dane sa v tomto období vyberali repartičnou metódou, t.j. že bol vopred určený daňový výnos a až z neho odvodzovala daňová povinnosť.

Obdobie na prelome staroveku a novoveku:

Na prelome staroveku a novoveku význam daní vzrástol. Dane sa stali trvalým a pravidelným zdrojom štátnej pokladnice a začína sa formovať ucelená daňová a finančná politika. Financie a majetok panovníka sa oddeľuje od financií a majetku štátu. Dane získavajú charakter pravidelného zdroja štátnej pokladnice. Najdôležitejším príjmom štátu v tomto období sú clá a akcízy. Vývozné a tranzitné clá ustupujú clám dovozným, z dôvodu ochrany rozvíjajúcich sa manufaktúr. Vzrastal aj význam akcízov. Akcízy sa presúvali do cien tovarov a ich faktickými platiteľmi sa stali spotrebitelia. Kontribúcie sa stávajú periodickým zdanením a spájajú sa s poľnohospodárskou výrobou. Zavádzajú sa katastre, tj. zoznamy daňových objektov.

V 17. storočí boli kontribúcie v Rakúsko-Uhorsku adresované priamo poddaným. Habsburgovci predkladali kontribučné požiadavky zemským snemom. Zdanenie pozemkovej držby bolo doplnené aj inými daňami, ako domová daň, daň z hlavy atď. Počas Tereziánskych reforiem došlo v oblasti kontribúcií k veľkým zmenám. Mária Terézia v roku 1748 dala zostaviť katastre poddanských pozemkov, ktoré obsahovali aj údaje o čistom výnose, ktorý sa bral za základ kontribúcie. Jozef II. do pozemkových katastrov zahrnul celú pôdu bez rozdielu vlastníctva.

Obdobie 19. storočia:

V dôsledku buržoázných revolúcií bola v roku 1848 zrušená feudálna moc. V tomto období sa dane mali vymedziť na krytie nevyhnutých výdavkov štátu. Táto snaha sa však stretla s neúspechom, pretože štátne potreby stále rástli. Začínajú sa presadzovať nové zásady zdanenia: všeobecnosť a zákonnosť. Každoročne sa začínajú zostavovať bilancie štátnych príjmov a výdavkov – štátny rozpočet. S kontribúcií a akcízov vznikajú daňové sústavy, ktorých súčasťou sú dane priame a nepriame. V oblasti priamych daní, k majetkovým a výnosovým postupne pribudli dane dôchodkové, ktoré spočiatku zohľadňovali platobnú schopnosť jednotlivcov. Priame dane sa delili na dva typy:

- výnosové dane, ktoré zdaňujú peňažný výsledok výroby a uplatňovali sa pri zdanení nepoľnohospodárskej výroby v mestách
- dôchodkové dane, pri ktorých výška dane závisela od takých okolností, ako sú stav, povolanie, miesto, počet vyživovaných osôb

Dôchodkovú daň ako prvú zaviedlo Anglicko v roku 1797. Koncom 19. storočia sa uskutočnili v európskych krajinách daňové reformy, ktoré položili základy moderných daňových sústav.

Po rozpade Rakúsko – Uhorska platila i v dedičných krajinách rozdielna daňová úprava. V Uhorsku až do roku 1848 bola jediná priama daň, zatiaľ čo v Rakúsku bolo podrobnejšie členenie daňovej sústavy. V roku 1848 boli zrušené urbáriarne dane a nahradila ich pozemková daň a zároveň bola zrušená aj židovská daň. V roku 1849 sa zaviedla daň z príjmu.

Obdobie medzi dvoma svetovými vojnami

V povojnovom období vzrastá daňové zaťaženie. Príčinou sú náklady na povojnovú rekonštrukciu, vzrastajú náklady na štátny sektor, rastie štátna byrokracia, zvyšujú sa štátne príspevky a podpory v nezamestnanosti, silnie hospodárska kríza. Sústavu daní tvoria dane priame a nepriame. Využívali sa aj vojnové dane zavedené v období prvej svetovej vojny. Ďalej sa zavádzali majetkové dávky, ktoré predstavovali mimoriadne dane z majetku. Z priamych daní sa využívali osobné dôchodkové dane z progresívnou sadzbou. Naďalej sa rozlišovalo zdanenie dôchodkov od výnosového zdanenia. Pri nepriamych daniach sa v období 1.svetovej vojny zdroje získavali i zvýšením spotrebných daní alebo zavedením nových. Najvyšší výnos vykazovala daň z tabaku.

V roku 1916 zaviedlo Nemecko kolkovú daň z obratu tovaru, z ktorej sa po vojne vyvinula obratová daň. Základom dane bola cena dodávky a sadzba obratovej dane bola jednotná. V novovzniknutom Československu spočiatku platila daň prevzatá z Rakúsko – Uhorska. V roku 1927 bol vydaný nový zákon o priamych daniach, ktorým sa upravilo dovtedy nejednotné priame zdanenie v Čechách a na Slovensku. Tento zákon prevzal Rakúsku úpravu, ktorú však zdokonalil. Dôchodková daň už neplnila funkciu doplnku priameho zdanenia, ale bola jednou z rozhodujúcich daní. Okrem nej platili aj dane výnosové. V spotrebných daniach došlo k menej výrazným zmenám. Bola zavedená všeobecná daň nápojová, z ktorej sa neskôr vyčlenila daň z piva, ktorá sa zvýšila o zemské a obecné prirážky. Ďalej sa uplatňovala aj tzv. dávka z vína vo fľašiach a dávka zo šumivého vína.

V roku 1920 bola v Československu zavedená daň z obratu, ktorá mala názov daň z prevodu statkov a pracovných výkonov. Tejto dani podliehali nie len dodávky tovaru, ale aj podnikateľské výkony služieb a prenájom hnutelných vecí. Neskôr dani podliehal i dovoz zo zahraničia. Daň z obratu bola najdôležitejším štátnym príjmom.

Obdobie po 2. sv. vojne

Po 2. svetovej vojne sa odlišne vyvíjali trhové ekonomiky a ekonomiky centrálne plánované. V trhových ekonomikách sa rozvíjajú rôzne daňové systémy a prichádza k výraznému daňovému zaťaženiu daňovníkov. V sedemdesiatych rokoch daňové zaťaženie prekračuje mieru daňovej únosnosti čoho dôsledkom je celý rad negatívnych javov. V západnej Európe v 80 – tých rokoch prebehli daňové reformy, ktoré v oblasti priamych daní znamenali zníženie daňových sadzieb a rozšírenie daňového základu. Dochádza k výrazným zmenám v oblasti nepriamych daní. Európske spoločenstvo začína uplatňovať daň z pridanej hodnoty ako univerzálnu daň zo spotreby. Táto daň sa postupne rozšírila po celom svete a dnes sa využíva vo viac ako päťdesiatich krajinách sveta. Daňové systémy jednotlivých krajín západnej Európy sa postupne zblížujú. V socialistických krajinách bol vývoj daňových systémov odlišný. Dane slúžili hlavne na prerozdelenie finančných prostriedkov. Do štátneho rozpočtu plynuli príjmy zabezpečované predovšetkým daňami a odvodmi z podnikovej sféry. Podniky mali neúmerne vysoké daňové zaťaženie. Dane z príjmov obyvateľstva tvorili malý podiel na celkových príjmoch štátu. Príjmy obyvateľstva boli zdanené daňou zo mzdy. Táto daň tvorila 90%-ný podiel na príjmoch štátu platených obyvateľstvom. V oblasti nepriameho zdanenia sa uplatňovala daň z obratu. V tomto období neexistoval klasický daňový systém, ktorý by spĺňal všetky kritéria. Jednalo sa o odvodový systém, ktorý bol neprehľadný, neefektívny a v podmienkach trhovej ekonomiky sa nedal uplatniť. Po prechode socialistických krajín na trhové hospodárstvo sa muselo pristúpiť k radikálnym daňovým reformám. Bola potreba zjednodušiť daňový systém, ktorý by vyjadroval rovnoprávnosť všetkých foriem vlastníctva a akceptoval návrat k trhovej ekonomike štátu. To si vyžadovalo zásadnú daňovú reformu. Táto reforma zmenila nie len daňovú sústavu, ale aj celý daňový systém. V roku 1992 bol prijatý zákon federálneho zhromaždenia č. 212/1992 Zb. o sústave daní. Jeho hlavný prínos sa prejavil v dvoch oblastiach, a to jednak, že vymedzil dane, ktoré mali tvoriť novú daňovú sústavu a po druhé konštatoval, že možno ukladať iba tieto dane a žiadne iné. Dane sa členili na priame(dane dôchodkové a majetkové) a nepriame dane (všeobecná spotrebná a selektívna spotrebná daň.) Daňová reforma z rokov 1990-1992 bola daňovou reformou v pravom slova zmysle. ¹

¹ LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Daňové systémy*. 1. vydanie. Bratislava: Ekonóm, 2009, s. 7-17

3. Vymedzenie základných pojmov

Skôr ako sa začnem venovať samotnej daňovej sústave a potom aj jednotlivým daniam, vymedzím niektoré základné pojmy, ktoré sú potrebné pre pochopenie problematiky daní, a s ktorými sa budeme stretávať aj v ďalších častiach mojej práce.

3.1. Vymedzenie pojmu daň

V podstate neexistuje presná definícia pojmu **daň**. Vo všeobecnosti môžeme ale daň vymedziť ako povinnú, neúčelovú platbu, nenávratného charakteru, ktorá je ukladaná zákonom alebo na základe zákona, za účelom úhrady štátnych alebo iných verejných potrieb. K niektorým jednotlivým znakom tejto definície si môžeme povedať², že:

- **Neúčelovosť** znamená, že vo chvíli keď je daň vyberaná, nie je pevne stanovené, čo sa bude z takto vybraných peňazí v rámci rozpočtu, či už štátneho, alebo rozpočtu územných samosprávnych celkov financovať. Týka sa to tak rozpočtu štátneho ako aj rozpočtu územných samosprávnych celkov.
- **Nenávratnosť** značí, že vybraná daň sa nevracia. Výnimkou sú prípady kedy sa nesprávne vymerala daň buď tým, že bola vymeraná daň vyššia alebo bola daň vymeraná neoprávnene. Týmto znakom sa dane líšia od poplatkov, ktoré sa platia ako čiastočná úhrada nákladov spojených s činnosťou štátnych orgánov, alebo za oprávnenia poskytované poplatníkovi. Daňový subjekt si nemôže za platbu dane nárokovať žiadnu priamu protislužbu. Pre každý subjekt jej splnenie znamená bezprostrednú újmu na jeho príjmoch, alebo majetku bez toho, aby súčasne dostával rovnocennú protihodnotu.
- **Ukladaná zákonom alebo ukladaná na základe zákona.** znamená, že táto požiadavka je plne v súlade s Ústavou Slovenskej, ale aj Českej republiky. Daň je nástroj mocenskej povahy, ktorého realizáciu možno dosiahnuť štátnym prinútením.³

Dane sú teda platobnou povinnosťou, ktorú stanoví štát zákonom k získaniu príjmu pre úhradu celospoločenských potrieb, t.j. pre verejný rozpočet bez toho, aby poskytoval zdaňovaným subjektom protiplnenie.

² BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky*. 1. vydanie. Bratislava: EPOS, 2010, s. 18

³ PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. 1. vydanie. Sládkovičovo: Euronion, 2007, s. 101

3.2. Daňová sústava

Daňová sústava predstavuje súhrn daní vyberaných v určitom štáte a určitom čase. Ide vlastne o jednotlivé dane upravené v daňových zákonoch jednotlivých štátov, ktoré však vôbec nemusia byť totožné. Je na rozhodnutí každého štátu, ktoré dane budú tvoriť jeho daňovú sústavu. Tieto dane však nie sú upravené v spoločnom právnom predpise, ale ich právna úprava je obsiahnutá v niekoľkých zákonoch. Daňová sústava v minulosti vychádzala v oboch republikách zo zákona č. 212/1992 Sb. o sústave daní, ktorý jednotne upravoval dane v Českej a Slovenskej republike. No po rozpade spoločného štátu došlo v každej republike k odlišnému vývoju a tým aj úprave daní.⁴

V Slovenskej republike je daňová sústava tvorená:

1. Daň z pridanej hodnoty
2. Spotrebné dane
 - daň z minerálnych olejov
 - daň z liehu
 - daň z piva
 - daň z vína
 - daň z tabakových výrobkov
 - daň z elektriny
 - daň z uhlia
 - daň zo zemného plynu
3. Daň z príjmov
 - Daň z príjmov fyzickej osoby
 - Daň z príjmov právnickej osoby
4. Miestne dane
 - daň z nehnuteľností
 - daň za psa
 - daň za užívanie verejného priestranstva
 - daň za ubytovanie
 - daň za predajné automaty
 - daň za nevýherné hracie prístroje
 - daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta

⁴ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck , 2009, s.154 - 164

- daň za jadrové zariadenie
- daň z motorových vozidiel⁵

Určite k veľmi významnému kroku v Slovenskej daňovej sústave došlo v roku 2004, kedy sa zrušila dedičská a darovacia daň. To je, myslím, veľké pozitívum a zároveň aj veľkým ústretovým krokom smerom k občanom.

Miestne dane sú novým nástrojom v našej daňovej sústave. Tieto dane s istými zmenami nahradili dovtedy ukladané **miestne poplatky**. Došlo k tomu zákonom č.582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov a systém miestnych daní je upravený v tomto zákone. Podľa názorov niektorých autorov však došlo k tomu, že miestne poplatky sa len premenovali na miestne dane. Týmto krokom ale zároveň došlo k posilneniu právomoci územnej samosprávy v oblasti miestnych daní. Miestne dane tak odvtedy môže ukladať obec alebo vyšší územný celok.⁶

Tieto miestne dane tvoria v Českej úprave poplatkovú sústavu, ktorá obsahuje tieto miestne poplatky:

- poplatkov za psov
- poplatok za kúpeľný alebo rekreačný pobyt
- poplatok za užívanie verejného priestranstva
- poplatok zo vstupného
- poplatok za ubytovacie kapacity
- poplatok za povolenie k vjazdu s motorovým vozidlom do vybraných miest a častí mesta
- poplatok za prevádzkovaný výherný hrací prístroj
- poplatok za prevádzku systému zhromažďovania, zberu, prepravy, triedenia, využívania a odstraňovania komunálnych odpadov,
- poplatok za zhodnotenie stavebného pozemku možnosťou jeho pripojenia na stavbu vodovodu alebo kanalizácie⁷

⁵ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky*.1.vydanie .Bratislava: EPOS , 2010, s. 31-32

⁶ PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol.*Finančné právo na Slovensku a v Čechách*.1.vydanie. Sládkovičovo:Euronion,2007, s.99

⁷ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck , 2009, s.166

Ako je vidieť ani miestne poplatky v Českej republike nie sú úplne totožné s miestnymi daňami, ktoré tvorili v minulosti práve miestne poplatky v Slovenskej republike. Myslím si, že v tomto prípade je ťažké povedať, ktorá z úprav je výhodnejšia nakoľko, aj keď je mnoho inštitútov spoločných, ide o rôzny charakter poplatkov na jednej strane a miestnych daní na strane druhej.

V Českej republike je daňová sústava tvorená:

1. Daň z pridanej hodnoty
2. Spotrebné dane
 - daň z minerálnych olejov
 - daň z liehu
 - daň z piva
 - daň z vína a medziproduktov
 - daň z tabakových výrobkov
3. Energetické (ekologické) dane:
 - dane zo zemného plynu a niektorých ďalších plynov
 - daň z pevných palív
 - daň z elektriny
4. Dane z príjmu
 - daň z príjmu fyzických osôb
 - daň z príjmu právnických osôb
5. Daň z nehnuteľností
6. Cestná daň
7. Tzv. Prevodné dane
 - Daň dedičská
 - Daň darovacia
 - Daň z prevodu nehnuteľností

3.3. Klasifikácia daní

V odbornej literatúre môžeme nájsť rôzne delenie daní podľa najrôznejších hľadísk a metód. Najčastejšie sú ale dane rozlišované na dane *priame* a dane *nepriame*.

Ako *priame* sa označujú tie dane, ktoré postihujú zdaňovaný príjem pri jeho vzniku. Priamymi daňami sa niekedy nazývajú daňové typy u ktorých poplatník dane a platca dane je

tá istá osoba. O priamych daniach hovoríme aj vtedy ak osoba, ktorá dani podlieha nemôže preniesť daňovú povinnosť na iný subjekt. Medzi priame dane zaraďujeme napríklad daň z príjmu.

Nepriame dane sa spájajú s príjmom pri jeho upotrebení. U nepriamych daní platca dane je iná osoba než tá, ktorá daň skutočne znáša. Nepriamymi daňami sú teda dane, ktoré hradí výrobca alebo predajca z objemu svojej produkcie alebo predaja. Na rozdiel od priamych daní ale tieto subjekty majú možnosť prostredníctvom ceny ju preniesť na iné subjekty, hlavne na spotrebiteľov. K týmto daniam sa zaraďujú najmä daň z pridanej hodnoty, spotrebné dane a energetické dane. Sú historicky mladším druhom ako priame dane. Predstavujú tie dane, ktoré zaťažujú všetky výrobky a služby fyzických a právnických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť.

Dane môžeme rozdeliť aj z hľadiska predmetu na dane majetkového typu a dane dôchodkového typu. Medzi dane majetkového typu zaraďujeme napr. daň z nehnuteľností, kde daň je vymeraná na základe vzťahu daňovníka a majetku, a medzi dane dôchodkového typu zaraďujeme dane z príjmu, kde daň sa vymeriava na základe toho, že daňovník dosahuje príjem.

Existujú aj iné druhy daní ako sú napr. katastrová daň, analytické, syntetické, tarifné, dane prípadové alebo dane pravidelne sa opakujúce apod., ktorými sa však ďalej zaoberať nebudeme.⁸

3.4. Základné prvky daní

Náležitosti daňovo-právneho vzťahu, teda jeho prvky určujú daňové zákony. K týmto základným prvkom patria: subjekt dane, objekt dane, daňový základ a sadzba dane. Niekedy sa sem radí aj splatnosť dane. V skratke objasním jednotlivé pojmy.

Subjekt dane je osoba, ktorá je povinná podľa zákona platiť daň. Tieto osoby môžu byť buď fyzické alebo právnické, a nazývajú sa v Českej právnej úprave poplatníci dane a v Slovenskej úprave sa nazývajú daňovníci, aj keď podstata pojmu je rovnaká. V ďalšej časti budem tieto subjekty nazývať už iba daňovníci. Touto osobou, či už daňovníkom alebo poplatníkom je osoba, ktorej príjmy, majetok alebo úkony sú priamo podrobené dani. V niektorých prípadoch neodvádza daň sám daňovník, ale túto povinnosť majú iné subjekty,

⁸ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck , 2009, s.157-158

ktoré sa nazývajú platci dane. Platcom dane je osoba, ktorá odvádza daň správcovi dane, vybranú alebo zrazenú od daňovníkov(poplatníkov).

Objekt, alebo aj *predmet dane* je nejaká skutočnosť, na základe ktorej je možné subjektu uložiť daňovú povinnosť. Touto skutočnosťou môže byť určitý príjem, vec, majetok alebo činnosť. Objekt dane nám hovorí čo je dôvodom stanovenia daňovej povinnosti.

Základ dane je v peniazoch alebo aj inak stanovený predmet dane, z ktorého sa daň vymeriava. Základ dane určuje z čoho sa daň vymeriava. Pri zisťovaní základu dane je potrebné u dôchodkových a výnosových daní určiť výšku pripočítateľných a odpočítateľných položiek. Tento základ môže byť vyjadrený v peňažných jednotkách - dane valorické alebo v nepeňažných jednotkách – dane špecifické.

Daňová sadzba je meradlo, pomocou ktorého sa stanoví daň z daňového základu.

Práve pri tejto daňovej sadzbe sú najvýraznejšie rozdiely medzi jednotlivými daňovými sústavami. Poznáme 2 druhy sadziieb:

1. Pevná daňová sadzba – je sadzba, ktorá je určená pevnou čiastkou bez ohľadu na výšku daňového základu. Uplatňuje sa predovšetkým u spotrebných daní alebo u dane z nehnuteľností.
2. Pohyblivá daňová sadzba(pomerná) vyjadruje pomer dane k daňovému základu, a spravidla je vyjadrená určitým percentom. Vyjadruje percentuálny pomer daňového zaťaženia k daňovému základu. Preto sa táto sadzba zvykne nazývať aj percentuálna daňová sadzba. Pohyblivá daňová sadzba sa člení na :
 - *lineárna* (proporcionálna) sadzba - ide o sadzbu vo výške určitého, vždy rovnakého percenta dane, bez ohľadu na výšku daňového základu. Uplatňuje sa u dani z príjmu (napr. zo základu 1000 Kč je sadzba 10%, a taká istá bude sadzba aj u základu dane vo výške 1500 Kč).
 - *vzostupná* (progresívna) - sadzba dane rastie so stúpajúcim daňovým základom, t.j. čím vyšší je daňový základ tým vyššia je sadzba (napr. zo základu dane 1000 Kč je sadzba dane 10% ale zo základu 1500 Kč by bola 15%-ná sadzba dane). Táto progresívna daňová sadzba môže byť progresívne plynulá (klzává) alebo progresívne stupňovitá. *Progresívne stupňovité* sú tie sadzby, pri ktorých dochádza pri prechode z jedného pásma do druhého k pomerne ostrému zvýšeniu dane a naopak pri sadzbe *progresívne klzávej* je tento prechod pozvoľný. Pri progresívne stupňovitej sadzbe sa vyššia percentuálna sadzba uplatňuje vždy na

celý základ dane a pri progresívne kĺzavej sa vyššia percentuálna sadzba uplatňuje len na časť daňového základu, ktorá presahuje určitú hranicu, pričom na zostávajúcu nižšiu časť základu sa i naďalej uplatňuje nižšia percentuálna sadzba. Táto progresívne kĺzavá sadzba sa uplatňovala v Českej republike do 31.12.2007 u dane z príjmu fyzických osôb. Podľa môjho názoru táto sadzba pôsobila demotivujúco na občanov, pretože pre daňovníka nebolo výhodné presiahnuť určitú výšku príjmu.

- *degresívna*(zostupná) je opačná ako progresívna, t.j. čím vyšší je daňový základ, tým nižšie percento sadzby sa uplatní (napr. zo základu dane 1000 Kč je sadzba dane 10%, a zo základu 1500 Kč je to 5%).⁹

Tak ako Slovenská daňová sústava i Česká je vybudovaná na pevnej daňovej sadzbe a pohyblivej lineárnej daňovej sadzbe.

4. Daň z príjmu fyzických osôb

Je to priama dôchodková daň, ktorá v Slovenskej a v Českej republike nahradila dovtedy platnú daň zo mzdy, daň z príjmu z literárnej a umeleckej činnosti a daň z príjmov obyvateľstva.

4.1. Subjekt dane

Subjektom dane je osoba, ktorá je povinná daň platiť. Touto osobou povinnou daň platiť sú všetky fyzické osoby(FO). Týmito FO sú nie len všetky pracujúce osoby, teda osoby, ktoré vykonávajú nejakú činnosť, aj keď táto skupina osôb je najširšie zastúpená, patria sem aj osoby, ktoré sú zdaňované aj keď nevykonávajú žiadnu činnosť, napr. u príjmov z prenájmu, či už hnutelných alebo nehnuteľných vecí a u príjmov z kapitálového majetku (napr. úroky). Tieto povinné osoby sa nazývajú aj daňovníci. Právny predpis rozdeľuje týchto daňovníkov na daňovníkov s obmedzenou daňovou povinnosťou a daňovníkov s neobmedzenou daňovou povinnosťou.

Daňovník s *neobmedzenou* daňovou povinnosťou, nazývaný aj daňový rezident je osoba, ktorá má na území *Slovenskej republiky* trvalý pobyt, alebo sa na území zdržiava aspoň 183

⁹ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck ,2009, s.159-163

dní v roku za účelom dosahovania príjmov. Netýka sa to tých osôb, ktoré sa tu síce zdržiavajú, ale len za účelom štúdia alebo liečenia. V prípade neobmedzenej daňovej povinnosti sa daňovníkom zdaňujú všetky príjmy, t.j. príjmy plynúce zo zdrojov na území SR ale aj príjmy plynúce zo zahraničia.

Daňovníkom s **obmedzenou** daňovou povinnosťou (daňový nerezident) je potom osoba, ktorá nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt alebo sa tu nezdržiava 183 dní alebo fyzická osoba, ktorá tu študuje alebo sa lieči. Ide vlastne o osobnú príslušnosť k určitej krajine, ktorá je v Slovenských pomeroch vyjadrená buď trvalým pobytom, alebo zdržiavaním sa na území po dobu dlhšiu ako 183 dní. V prípade obmedzenej daňovej povinnosti sa daňovníkom zdaňujú iba príjmy, ktoré plynú zo zdrojov na území SR.¹⁰

V **Českej republike** sa daňovníci delia rovnakým spôsobom, teda na rezidentov a nerezidentov, ale ich osobná príslušnosť ku krajine je vyjadrená buď bydliskom, alebo obvyklým zdržiavaním sa na území Českej republiky po dobu dlhšiu ako 183 dní, pričom bydliskom sa rozumie miesto kde má poplatník stály byt, ak má v úmysle sa v tomto byte trvale zdržiavať.

Stanovenie osobnej príslušnosti k určitej krajine nie je ale vždy také jednoznačné. A niekedy by sa mohol občan považovať za daňového rezidenta oboch štátov a zdaňovali by sa mu tak príjmy v oboch štátoch. Môžeme si zobrať za príklad práve občana Slovenskej republiky pracujúceho v Českej republike. Ak má napríklad slovenský občan trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, a žije a pracuje v Českej republike, kde má aj stály byt môže dôjsť ku konfliktu záujmov, v ktorej krajine sa bude občan považovať za daňového rezidenta. Podľa Slovenského zákona by mal byť občan daňovým rezidentom na Slovensku (lebo tu má trvalý pobyt), a súčasne podľa Českého právneho poriadku je daňovým rezidentom v Českej republike (kde má napríklad stály byt). Tieto konflikty sa riešia v zmluvách o zamedzení dvojitého zdanenia. V tomto konkrétnom prípade v zmluve uzavretej medzi ČR a SR. Ak sa niekto považuje podľa vnútroštátnych predpisov za daňového rezidenta oboch krajín, postup v zmluve určuje, kam sa takýto občan zaradí. Tieto zmluvy sú veľmi dôležité z toho hľadiska, aby sa občanom nezdaňovali príjmy dva krát.

Ak by totiž takáto zmluva označovala občana za daňového rezidenta Slovenskej republiky, musel by podať daňové priznanie v Slovenskej republike a uviesť v ňom všetky príjmy aj tie, ktoré dosiahol v zahraničí. Skutočnosť že daňový rezident slovenskej republiky musí

¹⁰ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky*. 1. vydanie. Bratislava: EPOS, 2010, s. 274 -275

v daňovom priznaní uviesť aj príjem zo zahraničia neznamena automaticky, že bude platiť daň z príjmov v zahraničí ešte raz. Postup pri výpočte dane určuje zákon pomocou metódy zápočtu dane a metódy vyňatia príjmov, a závisí od toho o aký štát ide.¹¹

Po vstupe Slovenskej a Českej republiky do Európskej Únie, a po otvorení sa pracovného trhu, veľa osôb pracuje v zahraničí, dokonca práve veľa slovenských občanov pracuje v Čechách, kde si plnia aj svoje daňové povinnosti a preto je podľa môjho názoru správne aby občania dane platili v krajine kde žijú väčšiu časť roka.

4.2.Predmet dane

Je akýkoľvek príjem, ktorým sa zvyšuje majetok daňovníka či už peňažný, nepeňažný (napr. vo forme rôznych výhod) alebo získaný výmenou (napr. tovar za službu alebo službu za službu). Predmetom dane sú teda príjmy z činnosti daňovníka a príjmy získané nakladaním s majetkom daňovníka. Právny predpis rozdeľuje príjmy na tie, ktoré sú predmetom dane a tie, ktoré predmetom dane nie sú, čiže výslovne uvádza, ktoré príjmy nebudú predmetom zdaňovania (tzv. negatívne vymedzenie). Tie príjmy, ktoré sú predmetom dane sa rozdeľujú do skupín, a to z toho dôvodu, že pri každej skupine sa uplatňujú špecifické podmienky zdaňovania.

Príjmy, ktoré sú predmetom dane :

V Slovenskej republike:

- príjmy zo závislej činnosti,
- príjmy z podnikania, inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu,
- príjmy z kapitálového majetku a
- ostatné príjmy.

V Slovenskej úprave boli až do novely do roku 2004 upravené spolu s príjmami zo závislej činnosti aj funkčné pôžitky. Príjmy z prenájmu boli v samostatnej skupine tak, ako je to v súčasnej Českej právnej úprave.¹²

¹¹ MIHÁL, Jozef .*Daňové a odvodové typy*. 1.vydanie .Bratislava: TREND Holding spol.s r.o. , 2009.s. 36 - 39

¹² BABČÁK,Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky*.1.vydanie .Bratislava: EPOS , 2010, s. 276-277

V Českej republike:

- zo závislej činnosti a funkčné pôžitky
- z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti
- z kapitálového majetku
- z prenájmu
- ostatné príjmy

Pri tomto delení sú rozdiely medzi oboma úpravami minimálne.

Medzi príjmy, ktoré nie sú predmetom dane patria napr.:

- príjem získaný darovaním, alebo dedením nehnuteľnosti, bytu, nebytového priestoru, alebo hnuťelnej veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty, okrem darov získaných v súvislosti z výkonom zamestnania (napr. sprepitné) a podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti,
- úver, pôžička,
- a rôzne typy podielov v spoločnosti alebo družstve (na zisku, na likvidačnom zostatku)

Negatívne vymedzenie príjmov zo závislej činnosti:

Toto negatívne vymedzenie sa vzťahuje na všetky skupiny príjmov, zákon však pozná aj negatívne vymedzenie predmetu dane u príjmov zo závislej činnosti, ktoré sa vzťahuje iba na príjmy zo závislej činnosti

- cestovná náhrada poskytovaná v súvislosti s výkonom závislej činnosti vo výške, podľa osobitných predpisov, okrem vreckového poskytovaného pri zahraničnej pracovnej ceste.
- nepeňažné plnenie vo výške hodnoty poskytovaných osobných ochranných pracovných prostriedkov, osobných hygienických prostriedkov a pracovného oblečenia (napr. pracovné odevy, uniformy) vrátane ich udržiavania alebo suma, ktorou zamestnávateľ uhrádza zamestnancovi preukázané výdavky vynaložené na tieto účely,
- suma prijatá zamestnancom ako preddavok od zamestnávateľa, aby ju v jeho mene vynaložil, alebo suma, ktorou zamestnávateľ uhrádza zamestnancovi preukázané výdavky, ktoré zamestnanec za zamestnávateľa vynaložil zo svojho tak, akoby ich vynaložil priamo zamestnávateľ,
- náhrada za používanie vlastného náradia, zariadenia a predmetov potrebných na výkon práce ak výška náhrady je určená na základe kalkulácie skutočných výdavkov,
- hodnota poskytovaných rekondičných a rehabilitačných pobytov a preventívnej zdravotnej starostlivosti,

- cestovná náhrada poskytovaná v súvislosti s výkonom závislej činnosti do výšky stanovenej osobitným predpisom vrátane vreckového poskytovaného pri pracovnej ceste,¹³

Slovenská úprava výslovne hovorí o oslobodení nepeňažného plnenia, ale v Českej právnej úprave sa takéto obmedzenie nenachádza a tieto isté príjmy nebudú predmetom dane i keď budú v peňažnej forme čo je samozrejme pre českých občanov výhodnejšie.

U cestovných náhrad, ktoré sú vymedzené v prvom bode došlo od 1.1.2011 v Slovenskej úprave k zmene. Od konca roku 2010 bolo vyňaté, popri cestovných náhradách, ktoré boli poskytované v súvislosti s výkonom závislej činnosti aj vreckové, poskytované pri zahraničnej pracovnej ceste. Toto vreckové v súčasnej úprave už bude zdaniteľným príjmom. V prípade slovenského zamestnanca, ktorý ide na služobnú cestu, sa mu nebudú zdaňovať už iba cestovné náhrady, ale všetky ostatné náhrady poskytnuté zamestnávateľom budú zdanené, čo je pre zamestnancov podľa môjho názoru nevýhodné hlavne pri dlhodobjších služobných cestách, ktoré vykonávajú zamestnanci práve pre zamestnávateľa.

4.3.Oslobodenie od dane:

Oslobodenie od dane spočíva v tom, že daňovník je zbavený povinnosti platiť daň v presne stanovených prípadoch uvedených zákonom, tzn. že z dosahovania určitých príjmov nemusí daňovník platiť daň. Postupne dochádza k ubúdaniu príjmov oslobodených od daní hlavne v slovenskej úprave. Tak sa aj stalo počnúc rokom 2011, keď sa zrušila pomerne významná skupina príjmov od dane oslobodených, a to príjmy z predaja nehnuteľností ak v nich mal predávajúci trvalý pobyt minimálne 2 roky pred predajom a podmienka trvalého pobytu sa predĺžila až na 5 rokov. Podľa môjho názoru je päť rokov veľmi dlhá doba a nezodpovedá súčasnému vývoju keď sa mnoho mladých ľudí sťahuje za prácou, alebo keď potrebuje rozrastajúca sa rodina zmeniť bytové potreby. V tomto konkrétnom prípade je pre českých občanov ich úprava výhodnejšia.

Tieto oslobodené príjmy by sa dali rozdeliť do skupín, a to na:

¹³ BABČÁK, Vladimír.*Daňové právo Slovenskej republiky* .1.vydanie .Bratislava: EPOS , 2010.s. 285-286

4.3.1. Príjmy z predaja majetku.

Väčšina týchto príjmov je oslobodených až po uplynutí určitej doby. Takýto časový interval potrebný k oslobodeniu príjmov medzi nadobudnutím majetku a jeho predajom sa nazýva aj časový test. Taktiež je u týchto príjmov dôležité či je majetok, ktorý je predmetom predaja zahrnutý do obchodného majetku alebo nie. Do tejto skupiny príjmov oslobodených od dane patria napríklad :

- príjmy z predaja nehnuteľnosti, a to po uplynutí piatich rokov odo dňa jej nadobudnutia alebo jej vyradenia z obchodného majetku. Toto ustanovenie je platné pre obe úpravy.
- príjmy z predaja hnutelnej veci, okrem príjmov z predaja hnutelnej veci, ktorá bola zahrnutá do obchodného majetku, a to do piatich rokov od jej vyradenia z obchodného majetku. Ustanovenie je platné len pre územie Slovenskej republiky, pretože ako si povieme neskôr, pre predaj hnutelných vecí v Českej republike sa vyžaduje u týchto príjmov splnenie časového testu. Na Slovensku sa od roku 2004 nevyžaduje pri príjmoch z predaja hnutelných vecí, podmienka vlastníctva veci po dobu 12 mesiacov od nadobudnutia veci po jej predaj. Myslím si, že v tomto, asi aj jedinom prípade, sú zvýhodnení slovenský občania .¹⁴

V Českej právnej úprave sa u príjmov z predaja majetku naďalej uchovalo oslobodenie príjmov z predaja nehnuteľností a súvisiacich pozemkov, ak v nich mal predávajúci trvalý pobyt najmenej po dobu 2 rokov pred predajom, alebo môže ísť aj o kratšiu dobu ak použije získané prostriedky na uspokojenie bytovej potreby, okrem nehnuteľností ktoré sú zahrnuté do obchodného majetku, a to do 2 rokov od vyradenia nehnuteľnosti z obchodného majetku . Aj v tejto úprave sú oslobodené príjmy z predaja hnutelných vecí. Oslobodenie sa ale nevzťahuje na príjmy z predaja motorových vozidiel, lietadiel a lodí, ak doba medzi nadobudnutím a predajom nepresiahne 1 rok.

4.3.2. Sociálne príjmy

Z nich najvýznamnejšie postavenie majú dávky z verejných rozpočtov, napr. dávky štátnej sociálnej podpory, z nemocenského a zdravotného poistenia, štipendiá, prijaté plnenia v rámci vyživovacej povinnosti. Najväčší podiel na výdavkoch zo štátneho rozpočtu majú dôchodky (penzie) či už starobné, alebo invalidné. Pre určité skupiny osôb sú najpodstatnejšou časťou bežného príjmu ak nie aj samotný bežný príjem.

¹⁴ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky*. 1. vydanie . Bratislava: EPOS , 2010, s. 277-278

4.3.3.Náhrady škody

Patria sem napríklad prijaté náhrady škôd (v Českej úprave sú to škody vrátane úmrtného a príspevku na pohreb), náhrada nemajetkovej škody, plnenia z poistenia majetku a plnenia z poistenia zodpovednosti za škodu. Oslobodenie sa ale nevzťahuje na plnenia z poistenia toho majetku, ktorý počas vzniku škody bol používaný k prenájmu, alebo majetku, ktorý bol používaný k podnikaniu.

4.3.4.Niektoré výhry

Spadajú sem výhry v lotériách a iných podobných hrách prevádzkovaných na základe povolenia a obdobné výhry zo zahraničia a ďalej sú oslobodené ceny z verejných súťaží, ceny zo súťaže, v ktorej je okruh súťažiacich obmedzený podmienkami súťaže, výhry z reklamných súťaží, zo žrebovania, cena zo športovej súťaže s výnimkou ceny prijatej daňovníkmi, u ktorej je športová činnosť inou samostatnou zárobkovou činnosťou.¹⁵

Samozrejme, že týchto príjmov oslobodených od platenia dane je ďaleko viac ako by som tu mohla uviesť. Dalo by sa povedať, že ide aj o najčastejšie novelizovanú skupinu, ale zároveň aj najpočetnejšiu skupinu. Nakoľko sa v Českej úprave nachádza viac príjmov oslobodených od dane sú podľa môjho názoru český daňovníci zvýhodnení oproti slovenským.

4.4.Základ dane

Je to základ, z ktorého sa odvádza, resp. platí daň. Právny predpis vymedzuje základ dane, čiastkový základ dane a samostatný základ dane.

4.4.1.Čiastkový základ dane

Zmyslom zdanenia príjmov je postihnúť len disponibilný príjem, teda ten, ktorý poplatníkovi zostane po odrátaní všetkých povinných príspevkov a výdavkov k jeho využitiu, a nakoľko nie je možné pre všetky tieto skupiny stanoviť pravidlá pre všeobecné uplatňovanie výdavkov, a teda vymedzenie disponibilných príjmov, sú tieto príjmy rozdelené do

¹⁵ VANČUROVÁ, Alena. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha :VOX a.s., 2010, s.139 -141

jednotlivých skupín a u každého príjmu je nutné oddelene stanoviť pravidlá pre zisťovanie základu dane.¹⁶

Pre Slovenskú republiku sa čiastkových základ dane zistí podľa pravidiel stanovených pre jednotlivé druhy príjmov a to tak, že čiastkový základ dane z príjmu zo závislej činnosti sa **znižuje** o platené príspevky na zákonné poistenie, ktoré hradí zamestnanec. Príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu sa znižujú o výdavky na dosiahnutie, udržanie a zabezpečenie príjmu (či už v skutočnej výške alebo percentuálne). Príjmy z kapitálového majetku sa neznižujú o žiadne výdavky, a ostatné príjmy sa znižujú len o preukázateľné výdavky.¹⁷

V Českej republike pri výpočte čiastkového základu dane príjmov zo závislej činnosti si zamestnanec nemôže uplatniť žiadne výdaje, ale naopak, príjem sa mu **zvyšuje** i o to čo príjmom nie je, t.j. o sociálne poistné, ktoré je povinný hradiť za zamestnanca zamestnávateľ. Tento čiastkový základ dane nezodpovedá základnému pravidlu, že zdaňovaný má byť len disponibilný príjem. Pri príjmoch z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a príjmoch z prenájmu platia najväčšokorysejšie pravidlá pre uznávanie výdavkov. Uplatňujú sa výdavky potrebné na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov. Dokonca môže vzniknúť aj záporná hodnota a daňovník dosiahne stratu a to vtedy ,ak príjmy sú nižšie ako výdaje. Samozrejme, že to neplatí bez výnimky. Pri príjmoch z kapitálového majetku platí, že výdaje sú zakázané, príjmy sa aspoň o nič nenavyšujú. U ostatných príjmoch platí, že uplatňovanie výdavkov je obmedzené a nemôže u nich vzniknúť daňová strata.¹⁸

4.4.2. Spoločný základ dane

Spoločný základ dane sa zistí tak , že jednotlivé čiastkové základy dane sa sčítajú. Ak samozrejme daňovník dosahuje len jeden druh príjmov bude zároveň aj jeho základom dane. Do takéhoto základu dane sa nezahrnú príjmy od dane oslobodené a príjmy, ktoré nie sú predmetom dane. Zo spoločného základu dane sa odpočítajú rôzne položky, o ktorých si povieme neskôr.

¹⁶ VANČUROVÁ, Alena. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha :VOX a.s., 2010, s.141

¹⁷ SCHULTZOVÁ ANNA a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1.vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004, s. 178

¹⁸ VANČUROVÁ, Alena. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha :VOX a.s., 2010, s.145-146

4.4.3. Samostatný základ dane

Označovaný niektorými autormi aj ako osobitný základ dane, alebo základ pre zdanenie daňou vybranou zrážkou. Táto zrážková daň sa uplatňuje prakticky pri všetkých príjmoch daňovníkov s obmedzenou daňovou povinnosťou a u daňovníkov s neobmedzenou daňovou povinnosťou sa väčšinou využíva pri zdaňovaní príjmov kapitálového majetku a u ostatných príjmov. Takýto príjem sa zdaňuje hneď pri vyplácaní príjmov alebo pri ich pripísaní v prospech daňovníka. Daň vybraná zrážkou sa považuje za splnenie daňovej povinnosti a do základu dane sa nezahrňa. Tieto príjmy sa potom ani neznižujú o prípadné výdavky ani o (odpočítateľné položky) nezdaniteľnú časť a daňový bonus.¹⁹

Ešte do konca roku 2010 mal slovenský občan možnosť rozhodnúť sa či si uplatní tento samostatný základ dane alebo či túto daň vybranú zrážkou bude považovať za preddavok na daň a mohol si príjmy zdaňované zrážkovou daňou zahrnúť do spoločného základu dane, čo prinášalo množstvo výhod najmä vtedy ak daňovník dosahoval viac druhov príjmov, napr. ak mal príjmy zo závislej činnosti a popri tom dosahoval aj príjmy zdaňované touto zrážkovou daňou. Z takéhoto spoločného základu dane mal nárok na odpočet nezdaniteľných častí aj daňového bonusu. Sadzba u tejto dane je 19 %.

V *Českej právnej úprave* sa tento inštitút tiež nazýva samostatný základ dane a platia preň rovnaké pravidlá ako v SR. Sadzba dane pre zdaňovanie tohto samostatného základu je ale nižšia, a to 15%.

4.5. Odpočítateľné položky

Výšku spoločného základu dane si poplatník môže upraviť. Teda konkrétne si tento základ dane môže znížiť o rôzne odpočítateľné položky. Tieto položky sa nazývajú nezdaniteľné časti, a v každej úprave sú inak vymedzené. Tento inštitút umožňuje znížiť si základ dane pred výpočtom daňovej povinnosti a mať tak nižšie daňové zaťaženie. Ich úlohou je zaistiť minimálny nezdanený príjem pre daňovníka.

V *Slovenskej republike* táto nezdaniteľná časť sa pohybuje v závislosti od výšky príjmu, konkrétne klesá v závislosti so stúpajúcou výškou príjmu a daňovníci s vyššími príjmami nebudú mať možnosť si túto položku odrátať v plnej výške alebo vôbec. Tento fakt sa nazýva

¹⁹ SCHULTZOVÁ Anna a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1. vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004, s. 174-175

aj „milionárska daň“. Táto nezdaniteľná časť sa počnúc rokom 2011 obmedzuje len na príjmy zo závislej činnosti, príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, t.j. na aktívne príjmy a daňovníci dosahujúci iný druh príjmov si tieto nezdaniteľné časti nebudú môcť uplatniť. Nárok na túto nezdaniteľnú časť sa uplatňuje bez ohľadu na to koľko mesiacov v kalendárnom roku daňovník pracuje a nepreukazuje sa žiadnym dokladom ale vzniká automaticky zo zákona.

Odrátať nezdaniteľnú časť si môže daňovník:

- sám na seba
- alebo na inú vyživovanú osobu, a to na manželku(manžela)
- v úhrnnej výške na sporenia - na doplnkové dôchodkové sporenie, na účelové sporenie, finančné prostriedky na účelové sporenie, poisťné na životné poistenie, pričom tieto príspevky je možné odpočítať od základu dane vo výške preukázateľne zaplatenej v zdaňovacom období, v úhrne najviac do výšky 398,33 eura. Túto možnosť mali daňovníci naposledy v daňovom priznaní za rok 2010. Platná úprava s týmto inštitútom nepočíta, nakoľko toto ustanovenie bolo počnúc rokom 2011 zrušené na rozdiel od Českej republiky.
- nezdaniteľná časť na vyživované dieťa je v platnom predpise nahradená inštitútom daňového bonusu²⁰

Nezdaniteľná časť, ktorú si daňovník uplatňuje sám na seba:

Suma nezdaniteľnej časti je odvodená vždy od násobku základu dane, ktorý dosiahol daňovník. Konkrétna hranica je 100 -násobok sumy platného životného minima, ktorý je v súčasnosti 185,38 EUR. Teda 100 - násobkom bude suma 18 538 eur. Ak je základ dane, ktorý dosiahol daňovník rovný alebo nižší ako 100 – násobok životného minima (18 538 EUR) nezdaniteľná časť je 19,2-násobok sumy platného životného minima. Pre predstavivosť v roku 2010 nezdaniteľná časť na daňovníka bola suma 4025,00 EUR, a na rok 2011 to bude čiastka vo výške 3 559,30 eura za rok. To znamená, že nezdaniteľná časť teda podstatne klesne, čo sa prejaví na mnohých príjmoch.

Ak by bol základ dane daňovníka vyšší ako 100-násobok sumy platného životného minima je nezdaniteľná časť suma, zodpovedajúca rozdielu 44,2-násobku platného životného minima a jednej štvrtiny základu dane.

²⁰ SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1.vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004, s. 179

Táto nezdaniteľná časť však klesla z toho dôvodu, že skončila platnosť prechodného ustanovenia, ktoré určovalo výšku nezdaniteľnej časti na daňovníka vo výške 22,5 násobku životného minima platného pre roky 2009 a 2010 ako „protikrízové“ opatrenie, a od 1. januára 2011 sa vráti na pôvodnú výšku 19,2 násobok sumy platného životného minima.

Nezdaniteľná časť, ktorú si daňovník uplatňuje na manželku :

Táto čiastka sa tiež sa znižuje so stúpajúcim príjmom daňovníka, zároveň je dôležité či manželka(manžel) má vlastný príjem. Ak daňovník dosiahne základ dane rovnajúci sa alebo nižší ako 176,8-násobok životného minima a jeho manželka (manžel) nemá vlastný príjem, môže si uplatniť rovnakú nezdaniteľnú časť v takej výške, ako by si ju uplatňoval sám na seba, teda 3 559,30 EUR, alebo ak nejaký príjem má, ale je nižší ako 19,2 násobok, nezdaniteľná časť bude rozdiel medzi touto sumou a vlastným príjmom manželky (manžela). Ak ale dosiahne základ vyšší ako 176,8-násobok životného minima a jeho manželka (manžel) nemá vlastný príjem, nezdaniteľná časť základu je suma zodpovedajúca rozdielu 63,4 násobku platného životného minima a jednej štvrtiny základu dane. Ak mal manžel (manželka) vlastný príjem, znižuje sa táto čiastka o vlastný príjem manžela(manželky).

Podľa môjho názoru sú tieto výpočty veľmi zložité, pretože výška životného minima sa často mení, a preto sa tento výpočet musí ponechať na daňových odborníkov. Výhodou by bolo ak by pre našu úpravu platili rovnaké pravidlá ako pre českých občanov.

Vyššie spomínané zmeny v Slovenskej úprave, teda konkrétne obmedzenie nezdaniteľnej časti len na „aktívne príjmy“ a zrušenie nezdaniteľných častí základu dane na rôzne sporenia podstatne zvýši daňovú zaťaženosť fyzických osôb. A aby toho nebolo málo treba pripomenúť, že základná nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka sa od 1.1.2011 zníži.²¹

Odpočítateľné položky v Českej republike zahŕňajú iné položky ako na Slovensku. Rozumejú sa nimi nezdaniteľné časti a odpočítateľné položky. To, čo je v Slovenskom zákone definované ako nezdaniteľné položky sa v Českom zákone nazýva zľava na dani, o ktorej budeme hovoriť neskôr. Tieto nezdaniteľné časti sa uplatňujú v preukázateľnej výške a ich počet sa od roku 1993 strojnásobil. Tieto položky sú vlastne vynaložené výdaje, a aby tieto odpočty nepôsobili regresívne používajú sa u nich limity. Uznávajú sa len v tom prípade, že boli skutočne uhradené poplatníkom. Medzi tie najdôležitejšie a najčastejšie patria:

²¹ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky*.1.vydanie .Bratislava: EPOS , 2010, s. 281-283

- úroky z úveru na bytové potreby. Táto nezdaniteľná položka patrí k tým, ktoré majú najvýznamnejší vplyv na základ dane. Za takýto úver možno považovať len úver poskytnutý podľa zákona o stavebnom sporení alebo hypotekárny úver. Podmienkami pre takéto uplatnenie sú, že úrok bol skutočne uhradený, a že úver bude použitý na bytové potreby (napr. výstavba alebo kúpa stavby alebo pozemku na stavbu pre bývanie, nástavba, prístavba, údržba bytu, atď.) Odpočet úrokov je však limitovaný, a to čiastkou 300 000 Kč pre jednu domácnosť.
- dary na verejne prospešné účely, ktoré majú podporiť iniciatívu daňovníkov financovať neziskový sektor. Zákon bližšie špecifikuje na aké účely a akým subjektom môžu byť dary poskytnuté. Je stanovená najnižšia a najvyššia hranica, v ktorej možno uplatniť tieto príspevky. Najnižšiu čiastku, ktorú možno darovať na takéto účely je aspoň 1000 Kč, alebo 2% základu dane ak tieto 2% dane sú nižšia čiastka ako je 1000 Kč. A najvyššia čiastka, ktorú takto možno odpočítať od základu dane na dary je až do 10% zo základu dane. Na Slovensku tiež existuje možnosť poukázať 2 % dane neziskovým organizáciám, ale len zo zaplatenej dane. Teda nemožno si o túto čiastku znížiť daňovú povinnosť.
- príspevky na penzijné pripoistenie. Tento odpočet má zase podporiť dlhodobé investície obyvateľstva do zabezpečenia v starobe. Možno si uplatniť iba zaplatené príspevky prevyšujúce čiastku 6000Kč, nakoľko do čiastky 500Kč mesačne poskytuje štát podporu tomuto pripoisteniu. Aj u toho odpočtu sa vyskytuje horná hranica, o ktorú možno znížiť základ dane, a tou je 12000 Kč. To znamená, že ak daňovník zaplatil napríklad príspevky vo výške 12000 Kč, môže si uplatniť iba odpočet vo výške 6 000 Kč, z dôvodu že od týchto 12 000 Kč sa mu odpočíta príspevok od štátu vo výške 6 000 Kč. Najnovšie si môže daňovník odpočítať aj príspevky v celkovej výške 12 000 Kč za príspevky na penzijné poistenie.
- poistné na súkromné životné poistenie za podmienky, že výplata nenastane skôr ako v kalendárnom roku v ktorom daňovník dovŕši 60 rokov a zároveň a k výplate nedôjde skôr ako po 60 mesiacoch od uzatvorenia zmluvy. Aj v tomto prípade je stanovená maximálna výška odpočtu na 12000 Kč.
- zaplatené členské príspevky člena odborovej organizácie. U tohto odpočtu sa používa kombinácia relatívneho stropu, ktorý je určený na 1,5% príjmov a absolútneho stropu, ktorý je vo výške 3000 Kč.
- možno odpočítať aj úhrady za skúšky overujúce výsledky ďalšieho vzdelávania maximálne do 10 000 Kč, u osôb so zdravotným postihnutím možno maximálnu čiastku zvýšiť.

- možno uplatniť aj 100% výdajov, ktoré daňovník vynaložil v danom zdaňovacom období na realizáciu projektov výskumu a vývoja, ktoré majú podobu experimentálnych či teoretických prác, projekčných a konštrukčných prác, výpočtov, návrhov, technológií, výrobe funkčných vzoriek, či prototypov produktu alebo jeho častí a na certifikáciu výsledkov.
- Taktiež možno uplatniť daňovú stratu. O daňovú stratu možno znížiť len súhrn čiastkových základov dane s výnimkou čiastkového základu dane z príjmov zo závislej činnosti a funkčných pôžitkov. Túto stratu možno preniesť do ďalších zdaňovacích období a uplatniť kedykoľvek v 5 nasledujúcich zdaňovacích obdobiach, či už naraz alebo po častiach. Tým sa daňová strata líši od ďalších odpočtov majúcich charakter osobnej spotreby, pretože ak základ dane nie je taký veľký, aby ich mohol poplatník uplatniť tak prepadnú. V Slovenskej úprave sa daňová strata môže uplatňovať až 7 po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach.²²

Táto skupina odpočtov na Slovensku okrem daňovej straty vôbec neexistuje.

4.6. Zľavy na dani

Okrem týchto nezdaniteľných položiek v Českej republike existujú aj zľavy na dani, ktoré neznižujú samotný základ dane, ale priamo znižujú daňové zaťaženie, čiže majú vplyv na výšku daňovej povinnosti. V Slovenskej republike nie je na roveň týmto položkám postavená žiadna zľava až na jednu a tou je daňový bonus na dieťa. Existujú síce nezdaniteľné položky na daňovníka a na manželku, a ich odpočet prebieha v inej fáze, konkrétne v Slovenskej republike sa odpočítavajú od základu dane a v Českej republike sa odpočítavajú od daňovej povinnosti, a to je veľmi výhodné pre občanov Českej republiky, tak ako si znázorníme na príklade. K štandardným zľavám v ČR patria aj zľavy na invaliditu daňovníka, pričom výška týchto zliav závisí od stupňa invalidity. Takáto možnosť v Slovenskej republike od roku 2004 neexistuje a v súčasnej dobe invalidný pracujúci občania nemajú žiadnu možnosť odpočtu. V Českej republike sú zľavy stanovené pevnou čiastkou a nie zložitými a často sa meniacimi výpočtami ako v Slovenskej úprave, kde nezdaniteľná časť je závislá od životného minima. V Českej republike si daňovník môže uplatniť zľavy na seba, na manželku a daňové zvýhodnenie na dieťa.

²² VANČUROVÁ, Alena. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha : VOX a.s., 2010, s.157-162

Zľava na daňovníka:

Základná zľava pre poplatníka je 24840 Kč na rok. Pre rok 2011 bola táto čiastka prechodne znížená na sumu 23 640 Kč (t.j.1 970 Kč mesačne) Ako som už spomenula vyššie, v Českej republike sa zohľadňuje aj invalidita daňovníka, ktorej výška je diferencovaná podľa stupňa invalidity, konkrétne si daňovník môže znížiť daňovú povinnosť o čiastku:

- 2 520 Kč ak daňovník poberá čiastočný invalidný dôchodok.
- 5 040 Kč ak daňovník poberá plný invalidný dôchodok.
- 16 140 Kč ak daňovník je držiteľom preukazu ZTP/P

Ak daňovníkom je osoba, ktorá sa sama sústavne pripravuje na povolanie, môže si uplatniť zľavu pre daňovníkov, študentov vo výške 4020 Kč za rok.

Zľava na manželku:

Zľavu na manželku (manžela) si daňovník môže uplatniť v tom prípade, ak príjmy vyživovaného partnera nedosahujú výšku 68 000 Kč. V tomto prípade si môže daňovník uplatniť zľavu vo výške 24 840 Kč. Takáto zľava sa zvyšuje na 2 – násobok ak manžel(manželka) je držiteľom preukazu ZTP/P. Ak manželstvo trvalo len časť zdaňovacieho obdobia, zľava sa uplatňuje v pomernej výške. Od roku 2008 sa práve táto zľava zvýšila v Českej úprave najviac.

Daňové zvýhodnenie na dieťa:

Daňové zvýhodnenie na dieťa vo výške 11 604 Kč na rok, môže využiť jeden z daňovníkov, s ktorým dieťa žije v spoločnej domácnosti. Za dieťa sa považuje každé nepľnoleté dieťa a dieťa do 26 rokov, ak buď študuje, alebo nemôže študovať, alebo vykonávať zárobkovú činnosť pre chorobu či dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav. Táto zľava sa zvyšuje na 2 - násobok ak dieťa je držiteľom preukazu ZTP/P. Pri takomto daňovom zvýhodnení na dieťa, môže byť vypočítaná daň nulová, to ale nie je všetko. Ak vypočítaná daň nebola dost' veľká k tomu, aby poplatník mohol využiť celú zľavu na dieťa, môže mu vzniknúť nárok na daňový bonus, t.j. právo požiadať štát aby mu zbytok doplatil. O výplatu bonusu môže daňovník požiadať, ak spĺňa podmienky: príjmy musia dosiahnuť aspoň 6- násobok minimálnej mzdy a nárok na bonus je aspoň 100Kč. Maximálna výška daňového bonusu je 52 200 Kč. V prípade, ak daňovník je rodičom dieťaťa, ktoré uzavrelo manželstvo, ale súbežne si chce

uplatniť zľavu na manžela aj partner vyživovanej osoby, zľava na manžela má vždy prednosť.²³

Daňový bonus

Je v súčasnosti jediná možnosť pre slovenských daňovníkov uplatniť si zľavu na dani. Podľa predchádzajúcej Slovenskej úpravy mal daňovník možnosť si odrátať nezdaniteľnú časť aj na vyživované dieťa, ktorú v súčasnom právnom predpise nahradila práve možnosť uplatniť si daňový bonus. V Slovenskej aj Českej úprave sa daňové zvýhodnenie na dieťa odrátava od vypočítanej daňovej povinnosti, čo znamená výrazné zníženie tejto povinnosti a prejavuje sa hlavne u občanov s nižšími príjmami. Uplatniť si ho môže daňovník, ktorý v zdaňovacom období dosiahol zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti, alebo príjmy z podnikania, samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu, aspoň vo výške 6 – násobku minimálnej mzdy, a to vo výške 20,02 EUR mesačne na každé vyživované dieťa žijúce s daňovníkom v domácnosti. Za vyživované dieťa, a to vlastné, osvojené, dieťa prevzaté do starostlivosti nahradzujúcej starostlivosť rodičov a dieťa druhého z manželov sa považuje nezaopatrené dieťa. Počet vyživovaných detí, na ktoré môže daňovník uplatniť daňový bonus nie je zákonom limitovaný. Ak dieťa vyživujú v domácnosti viacerí daňovníci, môže si daňový bonus uplatniť len jeden z nich. Daňový bonus možno uplatniť už v kalendárnom mesiaci, v ktorom sa dieťa narodilo.²⁴

4.7. Príjem zo závislej činnosti

Závislá činnosť je zjednodušene povedané práca za odmenu. Príjmy zo závislej činnosti sú najvýznamnejším príjmom do štátneho rozpočtu z hľadiska podielu na celkovom objeme príjmov, a to aj napriek tomu, že finančná kríza zasiahla oblasť zamestnanosti. Príjmami sú pravidelné, nepravidelné alebo jednorazové príjmy, ktoré sa vyplácajú, poukazujú alebo pripisujú k dobru, alebo spočívajú v inej forme plnenia od zamestnávateľa. Príjmom je peňažné aj nepeňažné plnenie (napr. rôzne výhody zamestnanca) ale aj príjmy dosiahnuté zámenou.

²³ VANČUROVÁ, Alena. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha :VOX a.s., 2010, s.164-167

²⁴ SCHULTZOVÁ ANNA a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1.vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004, s. 184-186

Do prijatia zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov dovtedy platné zákony upravovali ako predmet dane popri závislej činnosti aj funkčné pôžitky, ktoré zahrňovali platy a funkčné príplatky ústavných činiteľov, prokurátorov a vedúcich ústredných orgánov štátnej správy a odmeny za výkon funkcie v rôznych orgánoch. Táto kategória bola v dnešnej právnej úprave vypustená a tieto príjmy sa zaradili pod príjmy dosahované na základe závislej činnosti na rozdiel od Českej úpravy v ktorej sa naďalej uchovali pri príjmoch zo závislej činnosti aj funkčné pôžitky.

Daňovník poberajúci príjmy zo závislej činnosti je označovaný ako zamestnanec , a subjekt, ktorý mu tento príjem vypláca ako zamestnávateľ.²⁵

Za príjmy zo závislej činnosti sa považujú napríklad:

- príjmy z pracovnoprávneho vzťahu (či už zo súčasného alebo predchádzajúceho), služobného pomeru, štátno - zamestnaneckého pomeru, alebo členského pomeru, alebo z obdobného vzťahu, v ktorom je daňovník pri výkone práce povinný dodržiavať pokyny alebo príkazy zamestnávateľa (napr. jeho menom alebo vo vymedzených hodinách určených zamestnávateľom),
- príjmy za prácu likvidátorov, prokuristov, nútených správcov, členov družstiev, spoločníkov a konateľov spoločností s ručením obmedzeným a komanditistov komanditných spoločností, a to aj keď nie sú povinní pri výkone práce dodržiavať príkazy inej osoby,
- platy a funkčné príplatky ústavných činiteľov, verejného ochrancu práv, členov vlády(ministrov), prokurátorov a vedúcich ostatných ústredných orgánov štátnej správy , sudcov,
- odmeny za výkon funkcie v štátnych orgánoch, v komorách, v orgánoch územnej samosprávy a v orgánoch iných právnických osôb alebo spoločenstiev,
- odmeny obvinených vo väzbe a odmeny odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody
- suma vo výške 1 % zo vstupnej ceny vozidla poskytnutého zamestnávateľom na používanie na služobné a súkromné účely . Ak ide o prenajaté vozidlo, vychádza sa z obstarávacej ceny vozidla u pôvodného vlastníka(vstupná cena musí byť zvýšená o DPH) Česká právna úprava spomína aj postup v prípade, že zamestnávateľ poskytne zamestnancovi súčasne viacero vozidiel.²⁶

²⁵ PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. 1. vydanie. Sládkovičovo: Euronion, 2007, s. 97 – 99

²⁶ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky*. 1. vydanie . Bratislava: EPOS , 2010, s. 284-285

V súvislosti s funkčnými pôžitkami bola v Českej republike prijatá novela, ktorá do príjmov zahŕňa aj plnenia poskytované v súvislosti s výkonom funkcie.

4.7.1. Výpočet základu dane u príjmov zo závislej činnosti:

Základ dane sa v *Slovenskej republike* vypočíta tak, že objem týchto príjmov sa znižuje o *nezdaniteľnú čiastku*, *poistné* (zdravotné, nemocenské a dôchodkové poistenie starobné, invalidné a poistenie v nezamestnanosti) a *príspevky*, ktoré je povinný platiť podľa zákona zamestnanec.²⁷

Asi najväčšia odlišnosť medzi jednotlivými úpravami je pri výpočte základu dane zamestnanca u príjmov zo závislej činnosti. U tohto druhu príjmu si zamestnanec v *Českej republike* nemôže uplatniť žiadne výdaje, teda platbu sociálneho a zdravotného poistenia, ktoré si je povinný sám zo mzdy uhradiť, ale naopak príjem v nich sa zvyšuje aj o to čo príjmom nie je, t.j. o sociálne poistné, ktoré je povinný hradiť za zamestnanca zamestnávateľ. Tento čiastkový základ dane nezodpovedá základnému pravidlu, že zdaňovaný má byť len disponibilný príjem. Ide o tzv. superhrubú mzdu, ktorá vyjadruje celkové náklady na zamestnanca.²⁸

Výpočet dane z príjmu fyzických osôb zo závislej činnosti v ČR:

Hrubá mzda + poistné hradené zamestnávateľom za zamestnanca
- nezdaniteľné položky (úroky z úverov na bytové potreby, dary na verejne prospešné účely atď.) a odpočítateľné položky (strata, náklady na projekty výskumu a vývoja)
= základ dane po znížení
x sadzba dane
= suma dane pred zľavami
- zľavy na dani (na manželku, na daňovníka, zvýhodnenie na dieťa)
konečná daň po zľavách

²⁷ PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. 1. vydanie. Sládkovičovo: Euronion, 2007, s. 98

²⁸ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s.199

Výpočet základu dane v Slovenskej republike:

Hrubá mzda
- povinné poistné platené zamestnancom
- nezdaniteľná čiastka
= základ dane
x sadzba dane
= daň pred zľavami
- daňový bonus (na dieťa)
= konečná daň

Výpočet dane si môžeme znázorniť na praktických príkladoch.

1.Slovenský občan Kováč má hrubý príjem 829,05EUR (20 000 Kč), ktorý sa mu znižuje o povinné odvody platené zamestnancom vo výške 159,17 EUR. Od základu dane si ešte odráta aj nezdaniteľnú čiastku na seba vo výške 296,60 EUR. Zdaniteľný základ teda bude 393,28 EUR, ktorý sa vynásobí 19 % sadzbou dane. Vypočítané daňové zaťaženie bude 74,72 EUR (1802 Kč).

V prípade, že by mal pán Kováč manželku, ktorá nemá vlastná príjem, alebo má dieťa môže si zo základu dane odrátať navyše nezdaniteľnú položku na manželku vo výške 296,60 EUR. Daňový základ by mu vyšiel vo výške 76,68 EUR, ktorý sa mu vynásobí 19%-nou sadzbou dane. Daňová povinnosť by mu vyšla vo výške 14,57 EUR a z takto vzniknutej daňovej povinnosti by si následne mohol uplatniť daňový bonus na dieťa vo výške 20,02 EUR (482,46 Kč) mesačne. Pánovi Kováčovi by vznikol preplatok na dani, vo výške 5,45 EUR (131,47 Kč) Tento bonus platí na každé jedno vyživované dieťa, ale môže si ho uplatniť iba jeden z rodičov.

2.Český občan Šudík má hrubý príjem vo výške 20 000 Kč. Z tejto hrubej mzdy mu zamestnávateľ zrazí sociálne poistné vo výške 2 200 Kč a zároveň zamestnávateľ odvedie sociálne poistenie, ktoré platí za zamestnanca vo výške 6800 Kč. Mesačný základ dane pána Šudíka bude 26 800 Kč pretože sa mu k hrubej mzde pripočíta poistné, ktoré platí za zamestnanca zamestnávateľ. V prípade ak by mal daňovník nejaké nezdaniteľné odpočty môže si tento základ dane o tieto odpočty znížiť. Mesačný upravený základ dane vynásobíme 15%-nou sadzbou dane a dostaneme čiastku dane pred zľavami vo výške 4

020 Kč. Z tejto čiastky si pán Šudík môže odpočítať zľavu na seba vo výške 2070 Kč (v roku 2011 je táto suma prechodne znížená na čiastku 1 970 Kč) Daňová povinnosť bude vo výške 1950 Kč (80,83EUR).

Ak by mal pán Šudík manželku a dieťa môže si uplatniť daňové zvýhodnenie na manželku, samozrejme za splnenia určitých podmienok vo výške 2070 Kč a na dieťa vo výške 967 Kč mesačne z daňovej povinnosti, ktorá bola v tomto konkrétnom prípade 1 950 Kč. U pána Šudíka by daňová povinnosť nevznikla, dokonca by si mohol uplatniť daňový bonus na dieťa vo výške 967 Kč.

Pri výpočte daňovej povinnosti som nezohľadňovala možnosť Českého občana znížiť si základ dane aj o nezdaniiteľné položky, a nakoľko je tento výpočet informatívny a má ukázať len postup pri výpočte, vypočítanú daň som nezaokrúhľovala.

Na základe týchto výpočtov môžeme skonštatovať, že ak by bol slovenský občan Kováč slobodný a bezdetný jeho daňové zaťaženie by bolo nižšie ako pána Šudíka z Českej republiky. V prípade, že by mali obaja občania manželky (napr. na materskej dovolenke a jedno dieťa) vyšiel by pánovi Šudíkovi, občanovi Českej republiky vyšší daňový bonus, čiže by mu z mesačnej mzdy zostala vyššia čiastka.

4.7.2.Oslobodenie od dane u príjmov zo závislej činnosti

Nad rámec už vyššie spomenutého všeobecného oslobodenia, ktoré sa vzťahuje na všetky skupiny daňovníkov z príjmu FO, od dane zákon oslobodzuje aj niektoré druhy príjmov zo závislej činnosti, napr.:

- suma vynaložená zamestnávateľom na doškoľovanie zamestnanca, ktorá súvisí s činnosťou alebo s podnikaním zamestnávateľa,
- hodnota stravy a hodnota nealkoholických nápojov poskytovaných zamestnancovi na spotrebu na pracovisku, alebo v rámci stravovania zabezpečeného prostredníctvom iných subjektov,
- použitie rekreačného, zdravotníckeho, vzdelávacieho, športového zariadenia poskytované zamestnávateľom, rovnako sa posudzuje aj takéto plnenie poskytnuté manželovi (manželke) zamestnanca a deťom ,

- poistné na verejné zdravotné poistenie, na sociálne poistenie, na sociálne zabezpečenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré je povinný platiť zamestnávateľ za zamestnanca.²⁹

V Českej republike sú oslobodené hlavne nepeňažité plnenia od zamestnávateľa. V niektorých prípadoch je oslobodenie stanovené len do určitej výšky, napr. u rekreácií a zájazdov je oslobodených len prvých 20 000 Kč. Niektoré oslobodenia plnia stimulačnú funkciu, napríklad oslobodenie príspevkov zamestnávateľa na penzijné pripoistenie a penzijné poistenie zamestnanca a poistného zaplateného zamestnávateľom na súkromné životné poistenie zamestnanca v úhrne najviac do 24 000 Kč u každého zo zamestnávateľov. Oslobodené sú aj niektoré výdaje a príjmy v súvislosti s funkčnými pôžitkami, na rozdiel od Slovenskej úpravy, ktorá na takéto oslobodenia vôbec nepamätá.

Na záver tejto kapitoly je nutné podotknúť, že zavedenie superhrubej mzdy plánujú v blízkej dobe aj na Slovensku, ale momentálne sa tento návrh stretol s veľkým odporom predstaviteľov odborových organizácií, ktorý sa obávajú zvýšenia daňového zaťaženia obyvateľstva.

4.7.3. Výber dane

Hlavne u FO by jednorazový výber dane bol nepraktický pre obe strany. Štát by musel dlho čakať na svoje príjmy a daňovník by musel neustále myslieť na to, aby nespotreboval celý príjem a odložil si časť na zaplatenie dane, preto sa táto daň platí v zálohách. Mzda sa vypláca mesačne, a preto je vhodné na mesačnú mzdu viazať aj odvod dane. Táto daň z príjmu sa vyberá prostredníctvom zamestnávateľa. V prípade ak má daňovník viacero zamestnávateľov je potrebné (vhodné), aby si zvolil jedného, u ktorého sa výpočet zrazenej čiastky dane bude čo najviac približovať pravdepodobnému podielu na daňovej povinnosti a u neho podpíše prehlásenie poplatníka dane z príjmu FO k príjmom zo závislej činnosti a funkčným pôžitkom. Iba u zamestnávateľa u ktorého má zamestnanec podpísané prehlásenie je možné si uplatniť zľavy na dani. Pri výpočte záloh si možno uplatniť aj zľavy na dani, okrem zľavy na manžela, lebo nárok na túto zľavu môže daňovník preukázať až po skončení zdaňovacieho obdobia. Po skončení zdaňovacieho obdobia treba ale tieto mesačné zálohy zjednotiť pre výpočet daňovej povinnosti, a na to existuje inštitút zúčtovania záloh dane z príjmu zo závislej činnosti.

²⁹ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky* .1.vydanie .Bratislava: EPOS , 2010.s.284-286

4.7.4. Ročné zúčtovanie záloh u dane z príjmu zo závislej činnosti:

Existuje možnosť požiadať svojho zamestnávateľa, u ktorého mal daňovník podpísané prehlásenie, aby vykonal zamestnancovi ročné zúčtovanie daňových záloh. Pri zúčtovaní daňových záloh môže poplatník uplatniť aj tie zľavy na dani, ktoré síce mohol využiť už pri výpočte zálohy na daň, ale z nejakého dôvodu to neurobil. Môže požiadať aj o zahrnutie zľavy na manžela. Túto jedinou zľavu nemožno uplatňovať už pri výpočte zálohy na daň, pretože až po skončení zdaňovacieho obdobia sa zistí skutočný príjem druhého z manželov. Pri zúčtovaní záloh môže poplatník uplatniť aj neštandardné odpočty. O ročné zúčtovanie záloh treba požiadať do 15.2. po skončení zdaňovacieho obdobia. Ak daňovník nespĺňa vyššie uvedené podmienky, alebo nestihol požiadať zamestnávateľa o ročné zúčtovanie záloh, musí podať daňové priznanie, a to do 31.03. po skončení zdaňovacieho obdobia. Túto lehotu je možné za určitých podmienok predĺžiť. V daňovom priznaní uvedie všetky potrebné údaje na základe potvrdenia, ktoré sú mu povinní vystaviť na jeho žiadosť všetci zamestnávateľia. Zálohy na daň z príjmu sa nevyužívajú výhradne pri príjmoch zo závislej činnosti, ale vzťahuje sa aj na poplatníkov podávajúcich daňové priznanie.³⁰

4.8. Príjmy z podnikania

Plynú z nezávislej činnosti poplatníka. Podľa obchodného zákonníka ide o sústavnú činnosť, vykonávanú podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku. Príjmy z podnikania sa rozdeľujú podľa toho, na základe akého právneho podkladu daňovník tieto činnosti vykonáva, tzn. že ide o činnosti podmienenú určitým oprávnením.

Patria sem:

- príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva (napr. príjmy dosahované samostatne hospodáriacim roľníkom, ktorý vykonáva činnosť na základe osvedčenia),
- príjmy zo živnosti, ktoré získavajú živnostníci podnikajúci na základe živnostenského oprávnenia. Ak na vykonávanie činnosti je potrebné povolenie a daňovník takéto povolenie nemá jeho príjmy sa zaradia do skupiny ostatných príjmov, čo prináša daňovníkovi určité negatívne následky, napr. stratí možnosť uplatniť si výdavky na zabezpečenie a udržanie príjmu a bude si môcť uplatniť výdavky iba na dosiahnutie

³⁰ VANČUROVÁ, Alena. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha :VOX a.s., 2010, s.176-178

príjmu a to maximálne do výšky dosiahnutého príjmu tzn. že nemôže vzniknúť daňová strata,

- príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov, kde spadajú príjmy daňových poradcov, audítorov, exekútorov, notárov, advokátov.³¹

U niektorých príjmov existuje aj možnosť stanovenia **paušálnej dane**, ktorá sa však vzťahuje na tých poplatníkov, ktorí spĺňajú celú škálu podmienok, napríklad ak prevádzkujú podnikateľskú činnosť bez zamestnancov a ročná výška ich príjmov z týchto činností nepresiahla v 3- bezprostredne predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach 5 000 000 Kč. Paušálnu daň stanovuje správca dane na základe žiadosti podanej daňovníkom. Možnosť platenia paušálnej dane platí iba v Českej republike a na Slovensku sa nevyskytuje. Cieľom tohto ustanovenia je prispieť k zjednodušenému stanoveniu dane, a to najmä u daňovníkov prevádzkujúcich činnosť v malom rozsahu.³²

4.9. Príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti

K výkonu týchto príjmov niekedy nie je potrebné žiadne povolenie alebo osvedčenie.

Zaradujú sa sem príjmy, ktoré nespádajú ani pod príjmy či už z pracovnoprávneho alebo služobného pomeru ani príjmy z podnikania, aj keď charakter činností môže byť rovnaký.

Patria sem príjmy:

- znalcov a tlmočníkov, príjmy zo sprostredkovateľskej činnosti (kde patria napr. príjmy z činnosti sprostredkovateľov poistenia, sprostredkovateľov starobného dôchodkového sporenia, sprostredkovateľov zamestnania),
- z použitia alebo poskytnutia práv z priemyselného, alebo iného duševného vlastníctva vrátane autorských práv a práv súvisiacich s autorským právom, a to vrátane príjmov z vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych a iných diel na vlastné náklady. Príjmami z autorských práv sú aj príjmy za príspevky do novín a časopisov. Pri týchto príjmoch sa však aplikuje daň vyberaná zrážkou a to za akých podmienok vymedzím neskôr,
- príjmy z výkonu nezávislého povolania, teda z činností, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním, kde zaradujeme napr. činnosť profesionálnych športovcov, architektov

³¹ SCHULTZOVÁ ANNA a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1.vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004, s. 157-160

³² BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck , 2009, s.203

Príjmy z tej istej činnosti sa môžu posudzovať za istých podmienok ako príjmy z inej samostatnej zárobkovej činnosti a inokedy za príjmy zo závislej činnosti, napr. príjem herca za divadelné predstavenie divadla, ktorého je členom je príjem zo závislej činnosti, ale účinkovanie v televíznej inscenácii bude príjmom z inej samostatnej zárobkovej činnosti.³³

U príjmov z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti sa plne prejavuje požiadavka zdaňovania iba disponibilného príjmu, teda toho čo zostane daňovníkovi k spotrebe, preto ak napr. daňovník kúpi zbožie za 200 Kč a predá za 220 Kč, malo by sa zdaňovať len 20 Kč. Preto u tejto skupiny príjmov existuje možnosť príjmy znížiť o výdaje na ich dosiahnutie, zaistenie a udržanie. Daňovník sa môže rozhodnúť tieto výdavky uplatniť buď v skutočne preukázanej výške zistenej z daňovej evidencie, alebo ak nechce preukazovať výdaje nech už z akéhokoľvek dôvodu, má možnosť uplatniť výdaje paušálom (percentom z príjmu).³⁴

Tieto percentuálne výdavky sa na Slovensku od 1.1.2011 zjednotili na jednotnú úroveň a v súčasnej právnej úprave sa teda môžu uplatniť paušálne výdavky už len vo výške 40% z dosiahnutých príjmov. Toto sa stretlo s kritikou veľkej skupiny príjmov z remeselných živností, ktorí si mohli uplatniť paušálne výdavky až do výšky 60% z dosiahnutých príjmov. Toto zníženie percentuálnych výdavkov vláda urobila z dôvodu, že mnoho zamestnávateľov „nútilo“ svojich zamestnancov prejsť zo zamestnaneckého pomeru na živnosť. Robili tak preto, že sa im znížila administratívna agenda a zároveň to bolo výhodné aj pre zamestnancov. Zamestnancovi, ktorému vychádzala kladná daňová povinnosť, po tom čo prešli na živnosť a uplatnili si paušálne výdavky, daňová povinnosť ako živnostníkovi vyšla nulová. Ďalej sa tieto výdavky zjednotili aj z toho dôvodu, že živnostníci, ktorí dosahovali vysoké príjmy a nemali skoro žiadne výdavky, si aj tak mohli uplatniť 60%-né paušálne výdavky, čím sa im podstatne znížila ich daňová povinnosť.

Momentálne na Slovensku patrí k najdiskutovanejším návrhom práve návrh na zrušenie paušálnych výdavkov vo výške 40% príjmu a majú sa nahradiť 200 – eurovou hranicou mesačne. To znamená, že za rok si podnikatelia a samostatne zárobkovo činné osoby budú môcť uplatniť paušál maximálne 2 400 EUR čo podľa môjho názoru určite prinesie väčšie daňové zaťaženie pre túto skupinu.

³³ SCHULTZOVÁ, Anna a kol..*Daňovníctvo v SR*. 1. vydanie. Bratislava : SÚVAHA spol. s r.o., 2004, s.157-159.

³⁴ VANČUROVÁ Alena, LÁCHOVÁ Lenka.*Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha : VOX a.s., 2010, s.148-150

V *Českej republike* je zhovievavejšia úprava paušálnych výdavkov. Paušálne výdavky možno uplatniť vo výške až 80%, a to u príjmov z poľnohospodárskej výroby a remeselných živností. U ostatných živností sa uplatňujú vo výške 60% z dosiahnutých príjmov, 40%-né výdavky sa uplatňujú u príjmov z iného podnikania a z nezávislého povolania a príjmov z prevodu a využitia práv a 30 % sa uplatňuje u príjmov z prenájmu majetku zaradeného v obchodnom majetku.³⁵

Pri tejto skupine príjmov sa vyskytuje aj jediný druh príjmu, ktorý sa zdaňuje v samostatnom základe dane, konkrétne sú to príjmy plynúce autorom z honorárov. Príjmy plynúce autorom z honorárov za ich príspevky do masmédií sa zdaňujú zrážkovou daňou, ak súhrn honorárov vyplatených jedným zamestnávateľom neprevyšuje 7000 Kč. Príjmy autorov sa vyberajú zrážkou aj v Slovenskej republike, ale neplatí tu obmedzenie výšky príjmu.

4.10.Príjmy z prenájmu

Tieto príjmy sa rozdeľujú na prenájom hnutelných vecí a nehnuteľných vecí.

Patria sem:

- príjmy z prenájmu nehnuteľností, bytov, nebytových priestorov.

Do príjmov z prenájmu nehnuteľností (napr. prenájom pozemkov) budú patriť príjmy len zo samotného prenájmu (tzv. holý prenájom) nehnuteľností bez poskytovania ďalších služieb, ako sú napr. služby hotelového typu. Taký prenájom by už bol činnosťou, na ktorú je potrebné živnostenské oprávnenie. Ide hlavne o prenájom trvalejšieho charakteru,

- príjmy z prenájmu hnutelných vecí.

Pri prenájme hnutelných vecí je rozhodujúce či ide o sústavný prenájom hnutelných vecí, alebo iba o príležitostný. Prenájom hnutelných vecí vykonávaný sústavne sa môže vykonávať len na základe živnostenského oprávnenia a tieto príjmy sa zaraďujú pod príjmy zo živností. Príjmy z príležitostného prenájmu hnutelných vecí sa zaraďujú pod ostatné príjmy. Toto rozdelenie je spoločné pre Českú aj Slovenskú republiku.

Čiastkovým základom dane pre príjmy z prenájmu sú príjmy znížené o výdaje vynaložené na ich dosiahnutie, zaistenie a udržanie. Podobne ako pri príjmoch z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti sa aj pri príjmoch z prenájmu uplatňujú výdavky

³⁵ VANČUROVÁ, Alena. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha :VOX a.s., 2010, s.150

v preukázateľnej výške alebo percentuálne(paušálne). V Českej republike je tento paušálny výdavok vo výške 30% z príjmov a v Slovenskej republike vo výške 40% z dosiahnutých príjmov.³⁶

4.11.Príjmy z kapitálového majetku

V prípade príjmov z kapitálového majetku je predmetom dane výnos, ktorý je zvyčajne výsledkom investovania peňažných prostriedkov do produktov finančného trhu. V prípade týchto príjmov ide o výnos, ktorý sa poskytuje daňovníkovi v súvislosti s nakladaním s jeho majetkom(napr. vo forme úrokov). Okruh týchto príjmov sa v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou zúžil.

Príjmami z kapitálového majetku sú napr.:

- úroky a ostatné výnosy z cenných papierov,
- úroky, výhry, a iné výnosy z vkladov na vkladných knižkách, vrátane úrokov z peňažných prostriedkov na vkladovom účte, na účte stavebného sporiteľa a z bežného účtu, okrem úrokov z peňažných prostriedkov na bežnom účte, ktoré sa používajú v súvislosti s dosahovaním príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti,
- plnenia z poistenia pre prípad dožitia určitého veku. Rovnako sa posudzuje aj jednorazové vyrovnanie, alebo odbytné vyplácané v prípade poistenia osôb pri predčasnom skončení poistenia,
- dávky z doplnkového dôchodkového sporenia podľa osobitného predpisu,
- úroky z poskytnutých úverov a pôžičiek.

U príjmov z kapitálového majetku nie je možné uplatniť žiadne výdaje. Ak plynú príjmy zo zdrojov na území Slovenskej republiky je daň vyberaná zrážkou v prevažnej miere, t.j. daň odvádza osoba, ktorá príjem vypláca a zdaňuje sa 19%-nou sadzbou dane. Za vyberanie a platenie dane je teda zodpovedný ich platiteľ, čiže ten daňovník, ktorý tieto príjmy vypláca alebo pripisuje daňovníkovi k dobru. Tým sa bude daňová povinnosť považovať za splnenú. Ak by tieto príjmy plynuli zo zdrojov v zahraničí, zahrnú sa do čiastkového základu dane. V rámci čiastkového základu dane sa zdaňujú aj napr. úroky z vkladov na bežných účtoch

³⁶ SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1.vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004, s. 164

určených pre podnikanie a úroky z poskytnutých úverov a pôžičiek (t.j. prijaté úroky), ktoré plynú zo zdrojov na území Slovenskej republiky.³⁷

Podobná úprava platí aj v ČR ale sadzba zrážkovej dane je 15%.

4.12.Ostatné príjmy:

Do tejto kategórie spadajú príjmy, ktoré nespĺňajú kritéria pre zaradenie do vyššie uvedených druhov príjmov. Tieto príjmy nie sú v zákone vymedzené taxatívne, čiže nie sú striktné vymedzené tak, ako sa to uvádza pri ostatných druhoch príjmov.

Môže ísť o príjmy jednorazové alebo z príležitostných činností, náhodné alebo nepravidelné.

Patria sem:

- príjmy z *príležitostných činností* (napr. príjmy z príležitostného predaja húb, lesných plodov) vrátane príjmov z *príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva* (napr. predaj výrobkov z vlastnej drobnej pestovateľskej a chovateľskej činnosti, pričom nejde o činnosť vykonávanú v rámci podnikania samostatne hospodáriacim roľníkom) a príjmov z *príležitostného prenájmu hnuteľných vecí* . Ak by išlo o sústavné prenajímanie hnuteľných vecí, takýto prenájom je možný len na základe živnostenského oprávnenia a takýto príjem bude zdaniteľným príjmom zo živnosti,
- príjmy z prevodu vlastníctva nehnuteľností (príjmy z predaja bytu, pozemku, ak nie sú oslobodené od dane), alebo hnuteľných vecí okrem príjmov oslobodených od dane,
- dôchodky a podobne opakujúce sa pôžitky(napr. dôchodky z doplnkového dôchodkového poistenia) okrem dôchodkov oslobodených od dane. V Českej republike sú oslobodené dôchodky maximálne do výšky 36 násobku minimálnej mzdy,
- výhry v lotériách, stávkach a iných podobných hrách a výhry z reklamných súťaží a žrebovaní, ceny z verejných a športových súťaží pokiaľ nejde o príjmy oslobodené od dane.

Ostatné príjmy sa zahrnú buď do spoločného základu dane, ak teda nie sú oslobodené od dane, alebo sa zdaňujú v osobitnom základe daňou vyberanou zrážkou (napr. výhry zo športových a verejných súťaží). Základ dane sa stanovuje ako príjem znížený o výdavky preukázateľne vynaložené na jeho dosiahnutie. Ak sú výdavky spojené s jednotlivým druhom

³⁷ PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. 1. vydanie. Sládkovičovo: Euronion, 2007, s.98

príjmu vyššie ako príjem, na rozdiel sa neprihliada (t.j. u tohto druhu príjmu nemôže vzniknúť daňová strata). V prípade príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva si daňovník môže uplatniť výdavky v paušálnej výške 25% z príjmov, ak nechce uplatňovať výdavky preukázateľne vynaložené na dosiahnutie príjmov.

38

V Českej republike sa základ dane u ostatných príjmoch vypočíta rovnako ako na Slovensku. Paušálne výdavky sa neuplatňujú až na jednu výnimku, a to u príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby (napr. u príjmov z predaja prebytkov z vlastnej záhradky). Ak súhrn príležitostných príjmov nepresiahne čiastku 20 000 Kč budú tieto príjmy oslobodené od dane. Takúto možnosť slovenskí daňoví poplatníci nemajú.

4.13.Sadzba dane

Sadzba dane bola v minulosti u príjmu fyzických osôb v Českej republike progresívne kľzáva. V súčasnosti je lineárna, a to vo výške 15%. V Slovenskej republike je sadzba dane tiež lineárna, ale je až 19%-ná, teda je podstatne vyššia.

4.14.Správa dane z príjmu fyzických osôb

Správcom dane z príjmu fyzických osôb je príslušný finančný úrad podľa bydliska, ak príslušnosť takto nemožno zistiť, je ním finančný úrad v mieste kde sa fyzická osoba zdržiava najviac dní v roku.³⁹

5. Daň z príjmu právnickej osoby

Daň z príjmu právnickej osoby je pomerne mladou daňou. Zdaňovanie príjmov právnických osôb sa na rozdiel od fyzických osôb rieši jednotnejšie a možno povedať, že aj jednoduchšie. Ich zdanenie umožňuje jednoduchšie dopraviť daň z príjmov do verejných rozpočtov. Je univerzálnou dôchodkovou daňou, ktorej podliehajú všetky právnické osoby.

³⁸ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky* .1.vydanie .Bratislava: EPOS , 2010.s.290-291

³⁹ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck , 2009, s.199

5.1. Subjekt dane

Subjektom dane, teda osobou povinnou daň platiť je právnická osoba (PO). Sú to všetky osoby medzi ktoré patria daňovníci, ktorí sa **zapisujú** do obchodného registra, napr.: akciové spoločnosti, komanditné spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným, ale aj daňovníci, ktorí sa do obchodného registra **nezapisujú**, napr.: neziskové organizácie, občianske združenia, nadácie, nadačné fondy, záujmové združenia. Sú to teda všetky osoby, ktoré nie sú fyzickými osobami, ale aj organizačné zložky štátu.

Právnické osoby teda môžeme rozdeliť na *podnikateľské subjekty*, ktoré boli založené za účelom podnikania a daň z príjmu je zameraná práve na ne, a na *nepodnikateľské subjekty*, ktoré neboli založené za účelom dosiahnutia zisku a podnikanie nie je zmyslom ich existencie za predpokladu, že okrem činnosti, ktorá je ich hlavným poslaním, vykonávajú aj činnosti, pri ktorých je naplnená podstata podnikateľskej činnosti (ide o činnosti, ktorými sa dá dosiahnuť zisk, alebo ktorými sa dosahuje zisk). Zdanenie týchto príjmov pri nepodnikateľských subjektoch má veľký význam najmä z toho hľadiska, aby boli vytvorené rovnaké konkurenčné podmienky pre všetky podnikateľské subjekty. Súhlasím s tým, že by mali byť zdaňované všetky takto podnikajúce osoby, zo všetkej podnikateľskej činnosti, z ktorej dosahujú zisky.

Z hľadiska zdrojov príjmov môžeme právnické osoby rozdeliť rovnako ako fyzické osoby na daňovníkov s neobmedzenou daňovou povinnosťou (rezidentov) a daňovníkov s obmedzenou daňovou povinnosťou (nerezidentov). U daňových rezidentov je, na rozdiel od fyzických osôb rozhodujúce, či majú na území **Slovenskej** republiky sídlo alebo miesto skutočného vedenia, pričom za miesto skutočného vedenia sa považuje miesto, kde sa prijímajú riadiace a obchodné rozhodnutia štatutárnych a dozorných orgánov právnickej osoby. aj keby toto miesto nebolo zapísané v obchodnom registri. Kritérium sídla právnickej osoby a miesta skutočného vedenia je rozhodujúce aj v **Českej** právnej úprave.

Daňová povinnosť daňovníkov s **neobmedzenou** daňovou povinnosťou sa vzťahuje ako na príjmy plynúce zo zdroja na území Slovenskej republiky, tak i na príjmy plynúce zo zahraničia. Takúto povinnosť zdaňovania príjmov budú mať právnické osoby so sídlom na tomto území a stále prevádzkarne zriadené na území SR. Aby nedochádzalo k obchádzaniu zákona, za daňového rezidenta sa bude považovať aj osoba, ktorá síce má sídlo v zahraničí (niekedy aj v štátoch, ktoré sa považujú za daňový raj), ale miesto skutočného vedenia je

v Slovenskej republike, popr. v Českej republike, keďže podmienky sú pre obe krajiny rovnaké.

Daňovníci s **obmedzenou** daňovou povinnosťou sú potom všetky ostatné PO neuvedené v predchádzajúcom ustanovení. Tieto PO nemajú na území SR ani sídlo, ani stálu prevádzkareň. Daňovníci, ktorí nemajú na území Slovenskej republiky svoje sídlo, ani miesto skutočného vedenia, majú daňovou povinnosť, ktorá sa vzťahuje len na príjmy zo zdrojov na území Slovenskej republiky. Uvedené sa opäť vzťahuje aj na českých daňovníkov a na územie Českej republiky.⁴⁰

Samozrejme aj pri zdaňovaní týchto subjektov je potreba rešpektovať ustanovenia dohôd o zamedzení dvojitého zdanenia, aby nedochádzalo k dvojitému zdaňovaniu príjmov právnických osôb.

5.2.Predmet dane

Predmet dane sú príjmy právnických osôb, ktorých rozsah zákon vymedzuje podľa toho, o aký subjekt dane ide, akú má právnu formu, a či je daňovník založený, alebo zriadený na podnikanie, alebo nie. Takisto sem spadajú príjmy peňažné aj nepeňažné. Podobne ako u fyzických osôb aj u právnických existuje skupina príjmov, ktoré nie sú predmetom dane.

Predmetom dane nie je napríklad:

- príjem získaný zdedením alebo darovaním nehnuteľností alebo hnuiteľnej veci, alebo majetkového práva s výnimkou príjmov z nich plynúcich
- podiel na zisku, vyrovnávací podiel, podiel na likvidačnom zostatku
- príjmy z vlastnej činnosti Správy úložisk rádioaktívnych odpadov, ktoré je ale platné len v Českej republike.

U daňovníkov **zriadených na podnikanie** sú predmetom dane príjmy zo všetkých činností a z nakladania so všetkým majetkom(napr. predaj, prenájom majetku).

U daňovníkov, ktorí **nie sú založení alebo zriadení na podnikanie** a dosahujú príjmy z činností, ktorými sa dosahuje zisk, alebo ktorými sa dá zisk dosiahnuť, sú predmetom dane práve tieto príjmy. Predmetom dane sú teda príjmy z reklám, príjmy z nájomného a príjmy z členských príspevkov. Medzi takýchto daňovníkov, ktorí nie sú založení alebo zriadení na

⁴⁰ SCHULTZOVÁ ANNA a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1.vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004, s. 188-191

podnikanie patria záujmové združenia právnických osôb, profesijné komory, občianske združenia, politické strany a politické hnutia, štátom uznané cirkvi a náboženské spoločnosti, vysoké školy, obce a vyššie územne samosprávne celky.

Na Slovensku u subjektov, ako je *Národná banka Slovenska*, *Fond národného majetku* sú predmetom dane len tie príjmy, pri ktorých sa daň vyberá zrážkou. To znamená, že tieto subjekty nemusia podávať daňové priznanie a to ani v tom prípade, že by dosiahli príjmy z podnikateľskej činnosti, okrem verejných obchodných spoločností. Na rozdiel od *Národnej banky Slovenska*, ostatné banky s komerčným charakterom svojej činnosti patria medzi daňovníkov dane z príjmov právnických osôb a ich príjmy sa zdaňujú. Tu je badať rozdiel s *Českou právnou úpravou*, ktorá príjmy *Českej národnej banky* oslobodzuje úplne.⁴¹

5.3. Oslobodenia od dane

Ako som uviedla vyššie, oslobodenie od dane znamená, že daňovník je zbavený povinnosti platiť daň pri určitých príjmoch. U právnických osôb by sme si tieto oslobodené príjmy mohli rozdeliť na 2 okruhy, a to:

Do prvého okruhu patria príjmy oslobodené od dane vzhľadom na osobitosť ich postavenia. Ide o daňovníkov, ktorí buď nie sú založení alebo zriadení na podnikanie, alebo už podnikateľské aktivity neuskutočňujú vzhľadom na to, že prebieha konkurz alebo vyrovnanie (výnimkou sú príjmy, ktorými sa dosahuje zisk alebo sa zisk môže dosiahnuť).

Do tejto skupiny patria najmä príjmy:

- daňovníkov, ktorí nie sú založení alebo zriadení na podnikanie plynúce z činnosti, na ktorej účel títo daňovníci vznikli, alebo ktorá je ich základnou činnosťou, okrem príjmov z činností, ktoré sú podnikaním a príjmov, z ktorých sa daň vyberá zrážkou. V rozpočtových a príspevkových organizáciách sú oslobodené aj príjmy z činností, ktorá je vymedzená zriaďovateľom v zriaďovacej listine na plnenie jej základného účelu,
- obcí a vyšších územných celkov z prenájmu a predaja ich majetku,
- príjmy štátnych fondov a príjmy *Fondu ochrany vkladov*, okrem príjmov, z ktorých sa daň vyberá zrážkou.

⁴¹ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck , 2009, s.208

Do druhej skupiny patria príjmy, ktorých charakter a účel použitia z celospoločenského hľadiska si vyžaduje, aby nepodliehali zdaneniu.

Patria sem:

- výnosy z kostolných zbierok, cirkevných úkonov (krst, sobáš) a príspevky plynúce registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam,
- členské príspevky podľa stanov, štatútu, zriaďovacích listín alebo zakladateľských listín prijaté záujmovými združeniami právnických osôb, profesijnými komorami, občianskymi združeniami vrátane odborových organizácií, politickými stranami a politickými hnutiami,
- úroky z preplatku na dani zapríčineného správcom dane,⁴² a mnoho ďalších.

5.4. Základ dane

Aj pri tejto dani rozlišujeme príjmy, ktoré vchádzajú do spoločného základu dane a príjmy, ktoré sa zdaňujú daňou vyberanou zrážkou. Prevažná časť príjmov sa však zahŕňa do spoločného základu dane. Základ dane je rozdiel, o ktorý príjmy prevyšujú výdavky. Základ dane sa v každej úprave zisťuje podľa ustanovení spoločných pre obe dane.

V Slovenskej republike pri samotnom výpočte základu dane vychádzame z :

- výsledku hospodárenia ak právnická osoba vedie podvojnú účtovníctvo. Tieto osoby vedúce podvojnú účtovníctvo predstavujú väčšinu daňových subjektov,
- alebo z rozdielu medzi príjmami a výdavkami u právnických osôb, ktoré účtujú v sústave jednoduchého účtovníctva.

V Českej republike sa subjekty nerozdeľujú na subjekty účtujúce v podvojnom alebo jednoduchom účtovníctve, ale vychádza sa z :

- z výsledku hospodárenia (zisk alebo strata) daňovníkov, ktorí vedú účtovníctvo.
- alebo z rozdielu medzi príjmami a výdavkami u právnických osôb, ktoré nevedú účtovníctvo.

Aj pri právnických osobách sa v niektorých prípadoch uplatňuje *daň vyberaná zrážkou u samostatného základu dane*. Tento spôsob sa uplatňuje hlavne u daňovníkov s obmedzenou daňovou povinnosťou, ale aj pri zdaňovaní niektorých príjmov s neobmedzenou daňovou povinnosťou. Sadzba tejto zrážkovej dane ostáva rovnaká ako pri fyzických osobách, a to v

⁴² PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. 1. vydanie. Sládkovičovo: Euronion, 2007, s. 101

Slovenskej republike 19% a v Českej republike 15%. U právnických osôb tvoria samostatný základ dane najmä príjmy z dividend, podiely na zisku, podiely na likvidačnom zostatku

5.5.Sadzba dane:

Sadzba dane u príjmov právnických osôb je lineárna, teda je stanovená jednotne pre všetkých daňovníkov, a to vo výške 19% z upraveného základu dane. Uvedené sa týka *Slovenskej republiky*, kde sadzba dane je rovnaká pre fyzické aj právnické osoby. Počnúc rokom 2004 sa v *Slovenskej úprave* zrušili určité výnimky vo forme uplatňovania nižších sadzieb ako je všeobecná, boli to sadzby vo výške 15% a 18% zo základu dane. Týmto krokom došlo k výraznejšiemu daňovému zaťaženiu u významnej skupiny daňovníkov, ktorí si za istých podmienok mohli uplatniť práve 15%-nú sadzbu dane (boli to najmä subjekty podnikajúce v poľnohospodárstve).⁴³

V *Českej republike* je tiež lineárna sadzba dane, ale zároveň aj diferencovaná a jej výška je stanovená na 19% zo základu dane. U investičného fondu, penzijného fondu a u zahraničného fondu kolektívneho investovania je sadzba dane 5% zo základu dane. U podielového fondu je sadzba dane tiež 5% zo základu dane.⁴⁴

5.6.Výpočet dane právnických osôb

Už som povedala z čoho vychádzame pri výpočte základu dane a teraz poviem niečo o tom ako sa zisťuje samotná daňová povinnosť. Vypočítam ju tak, že základ dane, ktorý je výsledok hospodárenia za určité obdobie (budú to teda výnosy znížené o náklady) sa zníži o odpočítateľné položky, za ktoré sa v *Slovenskej úprave* považujú príjmy, ktoré nie sú predmetom dane, ďalej príjmy oslobodené od dane a príjmy zdaňované daňou vyberanou zrážkou. Od základu dane si môže daňovník nad rámec týchto položiek odpočítať už len daňovú stratu. V minulosti bolo množstvo úľav, ktoré sa však nezachovali na rozdiel od *Českej úpravy*, ktoré spomeniem neskôr.

Asi najvýraznejšie rozdiely medzi *Slovenskou* a *Českou právnou úpravou* z hľadiska dane z príjmov PO, je vypočítanie samotného základu dane. Základ dane právnických osôb sa tak ako u fyzických osôb v **Českej republike**, znižuje o odpočty, ale v menšom rozsahu ako u dane z príjmu fyzických osôb a nazývajú sa tiež odpočítateľnými položkami.

Od základu dane právnických osôb možno odpočítať :

⁴³ SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1.vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004, s. 200

⁴⁴ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck , 2009, s.210

- daňovú stratu,
- výdaje na projekty výskumu a vývoja
- hodnotu darov na verejno-prospešné účely poskytnutých obciam, krajom, organizačným zložkám štátu a právnickým osobám so sídlom na území Českej republiky, ako aj právnickým osobám, ktoré sú usporiadateľmi verejných zbierok, na účely stanovené zákonom.

Po odpočítaní týchto položiek vyjde základ dane znížený o odpočty, ktorý sa vynásobí sadzbou dane, z ktorého vypočítame samotné daňové zaťaženie. Od tohto daňového zaťaženia možno ďalej odpočítať zľavy na zamestnancov so zdravotným postihnutím. Až po týchto odpočtoch dostaneme konečnú výšku dane.

Význam daňovej straty a jej možnosti uplatnenia som vymedzila pri fyzických osobách. Mladším inštitútom je však *odpočet výdajov na projekty výskumu a vývoja*, pričom podmienky uplatnenia sú stanovené zákonom. Niekedy je náročné presne určiť, ktoré náklady sa vzťahujú k projektom výskumu a vývoja, preto majú daňovníci možnosť požiadať o záväzné posúdenie. Ďalej si možno od základu dane odpočítať *aj dary na verejno-prospešné účely*. Ide vlastne o podporu financovania neziskového sektoru. Pre aké účely a ktorým subjektom možno dary poskytnúť je stanovené zhodne pre fyzické aj právnické osoby. Poskytnutie darov je však limitované zhodne ako u fyzických osôb. Minimálna hranica je u právnických osôb určená pre súhrn darov jednému subjektu na 2 000Kč a horná hranica je stanovená na 5% základu dane zníženého o predchádzajúce odpočty. Ak by sa však jednalo o dary pre školy a verejné výskumné inštitúcie možno odpočítať až do 10% zo základu dane zníženého o odpočty.

Aj na **Slovensku** kedysi existovali daňové úľavy a dokonca aj možnosť odpočítať si od základu dane dary poskytnuté na verejnoprošpešné účely, ale novelou z roku 2004 bola takáto možnosť zrušená a v súčasnosti nie je možné si uplatniť žiadnu zľavu ani odpočty, okrem daňovej straty. Takže by sa dalo povedať, že právnické osoby majú na území SR ťažie podmienky, nakoľko štát zo svojej strany neposkytuje právnickým osobám žiadnu úľavu.

5.7. Zľavy na dani

Zľavy majú u právnických osôb takú istú funkciu ako u fyzických osôb. Tiež si nimi daňovník znižuje daňovú povinnosť(samotnú daň). U právnických osôb sa využívajú hlavne zľavy pre zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú osoby zo zdravotným postihnutím, kde výška zľavy je

diferencovaná podľa miery postihnutia zamestnávaneého pracovníka. Výška zľavy pre pracovníka so zmenenou pracovnou schopnosťou je 18 000 Kč na jedného zamestnanca. Ak by sa však jednalo o zamestnanca s ťažším zdravotným postihnutím, zľava sa zvyšuje na 60 000 Kč.

5.8. Platenie dane z príjmu

Výpočet dane musí daňovník uviesť v daňovom priznaní, ktoré podávajú právnické osoby do konca tretieho mesiaca po skončení zdaňovacieho obdobia, tak ako u fyzických osôb, okrem právnických osôb, ktoré podliehajú povinnému auditu. Tieto PO podávajú daňové priznanie do konca šiesteho mesiaca po skončení zdaňovacieho obdobia. Posledný deň pre podanie daňového priznania je zároveň aj posledný deň lehoty splatnosti dane. Čiastka, ktorú má daňovník zaplatiť sa znižuje predovšetkým o zaplatené zálohy. Výška a počet záloh sa odvodzuje od poslednej známej daňovej povinnosti. Túto poslednú známu daňovú povinnosť by som mohla definovať ako tú výšku dane, ktorá bola naposledy právomocne vymeraná a pre výpočet záloh aj výšku dane, ktorú si poplatník vypočítal v daňovom priznaní. Zálohy sa hradia vždy podľa výšky poslednej známej daňovej povinnosti za posledné zdaňovacie obdobie, za ktoré už bola daň vymeraná. Dôležité je preto stanoviť interval, ktorý sa nazýva zálohový interval.⁴⁵

Dane z príjmov právnických osôb sú na Slovensku a v Čechách veľmi podobné. Oproti daniam z príjmov fyzických osôb sú tu len minimálne rozdiely medzi oboma právnymi úpravami, a to z toho dôvodu, že do tejto daňovej skupiny je zaradených mnoho zahraničných investorov a preto pri tejto skupine daní platia zväčša podobné pravidlá.

5.9. Správa dane z príjmu

Správa dane z príjmu PO je upravená v zákone o dani z príjmu a v zákone o správe daní a poplatkov. Správcom dane z príjmov právnických osôb je príslušný finančný úrad, podľa miesta sídla právnickej osoby. Ak by sme takto príslušnosť nemohli určiť, bude sa príslušnosť riadiť miestom, kde má daňovník stálu prevádzkareň, alebo aj miestom, kde daňovník vykonáva hlavnú časť svojej činnosti, ktorej výsledky sú predmetom zdanenia, poprípade aj miestom, kde sa nachádza prevažná časť jeho nehnuteľného majetku.⁴⁶

⁴⁵ VANČUROVÁ, Alena, LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie .Praha :VOX a.s., 2010, s.132

⁴⁶ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck , 2009, s.210-211

6. Spoločné ustanovenia

Pomerne veľká časť ustanovení je rovnaká, ako pre fyzické, tak aj pre právnické osoby. Medzi takéto spoločné ustanovenia patria napríklad aj uplatňovanie výdavkov na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov a odpisy hmotného a nehmotného majetku. Vzhľadom na značný rozsah sa nebudem detailne zaoberať všetkými spoločnými ustanoveniami, zameriam sa práve len na tieto dva druhy spoločných častí, ktoré sú podľa mňa najdôležitejšie a najvýznamnejšie.

6.1. Daňové výdavky:

Začnem spoločnými ustanoveniami o výdavkoch na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov. Na to aby sme správne určili základ dane je veľmi dôležité uplatňovanie zásady účtovania príjmov a výdavkov do toho zdaňovacieho obdobia, s ktorým súvisia.

V zákonnej úprave sú vymedzené pomerne veľmi široko. Môžeme ich vymedziť ako výdavky súvisiace s dosiahnutím, zabezpečením a udržaním príjmov, ktoré sa uplatňujú v preukázateľnej výške alebo vo výške stanovenej zákonom o dani z príjmov. Ak výšku výdavku limituje osobitný predpis, výdavok možno zahrnúť len do výšky tohto limitu. Ak výšku výdavku limituje zákon o dani z príjmu, alebo ak zákon upravuje výdavok v inej výške ako osobitný predpis, výdavok možno zahrnúť do daňových výdavkov len v rozsahu určenom v zákone o dani z príjmov. Výdavok rovnakého charakteru sa môže v rozdielnych podmienkach posudzovať rozdielne.

Môžem uviesť pre lepšiu predstavivosť aj príklad na takéto rozdielne posudzovanie:

Kúpa kávovaru a súpravy kávových šálok daňovým poradcom, ktorý prijíma svojich klientov v kancelárii, možno považovať za daňový výdavok, ale u opravára chladničiek, ktorý vykonáva opravy prevažne v bytoch zákazníkov, to odpočítateľný výdavok nebude.

Ako som už spomínala výdavky sú stanovené v zákone pomerne široko. Myslím si, že je ale veľmi ťažké presne vymedziť, ktoré konkrétne výdavky môže jednotlivý daňovník uplatniť, a zároveň je aj náročné presne vymedziť okruh uplatňovaných výdavkov v zákone o dani z príjmov. Keďže tieto výdavky sú definované pomerne široko a uplatnenie jednotlivých výdavkov závisí aj od povolania daňovníka, je dôležité aby podnikateľské subjekty neboli na jednej strane obmedzované striktnými normami, ale aby sa aj na strane druhej nehospodárne nevynakladali prostriedky. Zároveň aj správcovia dane, ktorí musia pri posudzovaní

uplatnených výdavkov dozerat' na hospodárnosť pri vynakladaní prostriedkov, by nemali pri tomto posudzovaní brzdiť podnikateľské aktivity, aby sa vylúčením niektorých výdavkov Daňovým úradom, nekrátili príjmy podnikateľov v budúcnosti. U týchto výdavkov posudzovanie potrebnosti konkrétneho výdavku je veľmi subjektívne, nakoľko zákon presne nedefinuje, v ktorom konkrétnom prípade aký výdavok si daňovník môže uplatniť a záleží na „svojvôli“ daňových úradníkov, čo za výdavok uzná a čo nie.⁴⁷

Za daňové výdavky považujeme napríklad:

- výdavky na pracovné a sociálne podmienky a starostlivosť o zdravie zamestnancov. Ide hlavne o výdavky vynaložené na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, hygienické vybavenie pracovísk a pod.,
- výdavky na pracovné cesty zamestnancov, v rozsahu na ktorý vzniká nárok podľa zákona o cestovných náhradách,
- výdavky na reklamu vynaložené na prezentáciu podnikateľskej činnosti daňovníka, tovaru, služieb, nehnuteľností,
- odpisy hmotného a nehmotného majetku,
- tvorba rezerv a opravných položiek,

Niektoré daňové výdavky nemožno od zdaniteľných príjmov odpočítať vôbec, a to aj napriek tomu, že daňovník ich skutočne vynaložil. Ich výpočet je pomerne rozsiahly a preto uvediem len niektoré z nich:

Za daňové výdavky nepovažujeme:

- výdavky presahujúce limity alebo výdavky vynaložené v rozpore so zákonom o dani z príjmu alebo ustanovené predpismi.
- manká a škody presahujúce prijaté náhrady,
- výdavky na reprezentáciu, okrem výdavkov na reklamné predmety,
- výdaje na osobnú potrebu daňovníka vrátane výdavkov na ochranu osoby daňovníka a blízkych osôb daňovníka.⁴⁸

Aby výdavok mohol byť uznaný ako daňový výdavok musí spĺňať určité podmienky :

⁴⁷ SCHULTZOVÁ, Anna a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1.vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004, s. 208

⁴⁸ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky* .1.vydanie .Bratislava: EPOS , 2010.s.296-299

- musí súvisieť so zdaniteľnými príjmami to znamená, že nie je možné odpočítať výdavky vynaložené na dosiahnutie tých príjmov, ktoré nie sú predmetom dane z príjmov, čiže sa to týka tých príjmov, ktoré sú negatívne vymedzené, a taktiež ani výdavky súvisiace s oslobodenými príjmami alebo príjmami pri ktorých sa daň vyberá zrážkou.
- je nutným nákladom pre dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov. Napríklad dary nemôžu byť nutným daňovým nákladom (okrem darov na verejne prospešné účely), taktiež výdaje na reprezentáciu.
- tento náklad musí daňovník dostatočne preukázať (napr. účtovný doklad) ⁴⁹

6.2. Odpisovanie hmotného a nehmotného majetku

Za jeden z najdôležitejších výdavkov sa považuje odpisovanie majetku. Keďže odpisovanie majetku je veľmi dôležité pre všetkých podnikateľov, tak o ňom poviem viac. Odpisovanie je dôležité z toho hľadiska, aby sa výdaje súvisiace so zabezpečením si majetku premietli do nákladov. Ide často o vysoké výdaje, ktoré ovplyvňujú výsledok hospodárenia po niekoľko rokov. Daň z príjmov by mala pre všetky kategórie podnikateľov vytvárať priaznivé prostredie na podnikanie, ktorý vytvára optimálne investičné podmienky, a to najmä kvalitnou právnou úpravou odpisovania. Všeobecne sa uznáva, že zrýchlením odpisovania a skrátením životnosti hmotného majetku sa urýchľuje zavádzanie novej techniky a technológie výroby, lebo zrýchlené odpisovanie znižuje základ dane a teda aj daň samotnú, čím si podnikateľské subjekty vytvárajú vlastné zdroje financovania. Nedostatok vlastných zdrojov financovania môže spôsobiť úpadok podnikateľských subjektov, končiacich konkurzom. Cieľom zákona o dani z príjmov je vytvorenie optimálneho investičného prostredia právnou úpravou odpisovania. Daňové odpisy majú odlišnú funkciu od účtovných odpisov. ⁵⁰

Odpisovaním sa rozumie postupné zahrňovanie odpisov z hmotného a nehmotného majetku do daňových výdavkov, ktorý je účtovaný alebo evidovaný, a ktorý je používaný na zabezpečenie zdaniteľných príjmov (t.j. ide o postupné zahrňovanie vstupnej ceny do daňových výdavkov vo forme odpisov.)

Predmetom odpisovania je vždy majetok, či už hmotný alebo nehmotný. A to majetok, ktorý je využívaný daňovníkom v rámci činnosti, prostredníctvom ktorej dosahuje príjmy zahŕňané do základu dane.

⁴⁹ PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. 1. vydanie. Sládkovičovo: Euronion, 2007, s. 88

⁵⁰ PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol. *Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. 1. vydanie. Sládkovičovo: Euronion, 2007, s. 102-103

Hmotným majetkom sú napríklad:

- samostatné hnutelné veci, alebo súbory hnutelných vecí, ktoré majú samostatné technicko-ekonomické určenie, ktorých vstupná cena je vyššia ako 1700 eur a prevádzkovo-technické funkcie dlhšie ako jeden rok. V *Českej republike* je totožná úprava ale vstupná cena musí byť vyššia ako 40 000Kč,
- budovy a iné stavby s výnimkou prevádzkových banských diel a drobných stavieb na lesnej pôde a oplotení, slúžiacich na zabezpečovanie lesnej výroby a poľovníctva,
- zvieratá uvedené v prílohe k zákonu,
- iný majetok, medzi ktorý zaradujeme napr. otvárky nových lomov, pieskovní, hlinísk, skládok odpadov, ďalej sú to technické rekultivácie, ktorými možno chápať úpravy pozemku, napr. terénne úpravy, odstránenie následkov po stavebných prácach, ťažbe surovín a technické zhodnotenie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky a prenajatého majetku

Nehmotným majetkom sú:

V *Českej republike* práva priemyselného vlastníctva, autorské práva alebo práva príbuzné autorskému právu, vrátane počítačových programov a databáz, projekty, výrobné postupy, utajované informácie, ktorých vstupná cena je vyššia ako 60 000Kč a majú použiteľnosť dlhšiu ako 1 rok a sú obstarané odplatne alebo vytvorené vlastnou činnosťou s cieľom obchodovať s nimi.

Od 1.1.2011 sa v *Slovenskej republike* považuje za nehmotný majetok, akýkoľvek nehmotný majetok, ktorého vstupná cena je vyššia ako 2400 EUR a ma použiteľnosť dlhšiu ako 1 rok.

Nie všetok majetok možno odpisovať. Existuje aj majetok, ktorý je **vylúčený** z odpisovania ako napríklad:

- pozemok, ochranné hrádze, umelecké diela, ktoré nie sú súčasťou stavby alebo budovy, hnutelné národné kultúrne pamiatky, povrchové a podzemné vody, lesy, jaskyne, meračské značky, predmety múzejnej a galerijnej hodnoty.
- inventúrne prebytky hmotného a nehmotného majetku.⁵¹

⁵¹ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky* .1.vydanie .Bratislava: EPOS, 2010,s.299-301

Odpisy nie je poplatník povinný uplatniť, pritom odpisovanie je možné aj prerušiť, ale pri ďalšom odpisovaní je nutné pokračovať spôsobom, akoby odpisovanie prerušené nebolo. Hmotný a nehmotný majetok v prvom rade odpisuje daňovník, ktorý má k tomuto majetku vlastnícke právo. V niektorých zákonom stanovených prípadoch, však odpisuje tento majetok aj daňovník, ktorý nemá vlastnícke právo k tomuto majetku.

Daňové odpisy môžu byť buď **ročné alebo mesačné**, ktoré sa uplatňujú s presnosťou na mesiace. U hmotného majetku sa najčastejšie používajú ročné odpisy. Mesačné odpisy sa využívajú hlavne u nehmotného majetku a u otvárok nových lomov, u samostatne odpisovaných technických rekultivácií a pod. Niektoré druhy nehmotného majetku sa odpisujú po dobu stanovenú v zákone a to diferencovane v závislosti na druhu nehmotného majetku.

V **Českej republike** existuje aj možnosť uplatnenia **polovičky ročného odpisu** a to v tom prípade, ak sa majetok využíva len po časť zdaňovacieho obdobia a to z toho dôvodu, že bol vyradený.

Pre účely odpisovania je veľmi dôležité oboznámiť sa s pojmami ako je vstupná cena, zostatková cena a technické zhodnotenie, pretože všetky tieto inštitúty majú vplyv na odpisovanie.

Aby som mohla stanoviť výšku daňových odpisov, najprv musím vymedziť cenu, z ktorej budeme majetok opisovať. Tou je u oboch druhov majetku **vstupná cena**. Vstupná cena je vlastne ocenenie majetku a môže ňou byť u hmotného majetku najmä:

- zriaďovacia cena ak majetok bol zabezpečený úplatne
- hodnota nesplatenej pohľadávky, zaistenej prevodom práva a to u hmotného, hnutel'ného majetku, ktorý zostáva vo vlastníctve veriteľa
- ale aj napr. vlastné náklady ak majetok bol vyrobený vo vlastnej réžii, atď.

Výška tejto minimálnej vstupnej ceny je pre účely odpisovania stanovená pri hmotnom aj nehmotnom majetku. Ak dôjde k prekročeniu tejto vstupnej ceny, náklady na obstaranie majetku je potrebné zaúčtovať do výdavkov odpočítateľných od základu dane postupne. Ak daňovník spĺňa podmienku využívania majetku na dosahovanie príjmov, pričom vstupná cena je nižšia ako zákonom stanovené hranice, uplatní si celé náklady obstarania vo výdavkoch toho obdobia, v ktorom ich vynaložil. Rovnako postupuje aj v prípade, že využiteľnosť je kratšia ako 1 rok. Vstupná cena sa po zahájení odpisovania nemení. Odpisovať možno maximálne do výšky vstupnej ceny (popr. do zvýšenej vstupnej ceny).

Ak by sa náhodou vstupná cena zmenila, tak najčastejšie k tomu dochádza z dôvodu **technického zhodnotenia**. Technickému zhodnoteniu majetku treba venovať osobitnú pozornosť, pretože technické zhodnotenie zvyšuje základ na uplatňovanie odpisov a tým aj spravidla predlžuje lehotu stanovenú v zákone na odpisovanie. Niekedy sa po zakúpení si majetku, na ňom môžu robiť zmeny, ktoré môžu podstatne zvýšiť výdaje na tento majetok vynaložené. Preto býva predmetom odpisovania aj technické zhodnotenie. Technické zhodnotenie buď môže zvýšiť vstupnú cenu, alebo môže byť odpisované aj samostatne. Rozhodujúcim faktorom je aj to, či k technickému zhodnoteniu došlo v roku uvedenia majetku do užívania, alebo až v nasledujúcich obdobiach. Ak by bolo vykonané v roku uvedenia majetku do užívania, vstupná cena by zahŕňala aj toto technické zhodnotenie. Ak by však bolo vykonané až v niektorom z nasledujúcich období po zaradení majetku do užívania, zvýši sa vstupná cena o výdaje na technické zhodnotenie. A vstupná cena sa zmení na zvýšenú vstupnú cenu (popr. na zvýšenú zostatkovú cenu) Za technické zhodnotenie sa považuje napríklad nástavba, prístavba a pod

Zoznámime sa aj s pojmom **zostatková cena**. O zostatkovú cenu sa jedná vtedy ak vstupná cena je znížená o daňové odpisy vypočítané za predchádzajúce zdaňovacie obdobie. Využíva sa hlavne u zrýchleného odpisovania.

Majetok sa zaradí do odpisových skupín a ku každej tejto odpisovej skupine je priradený počet rokov odpisovania jednotlivého majetku. Pre prehľadnosť si odpisové skupiny a počet rokov odpisovania znázorníme na tabuľke.

Zákon v Slovenskej republike stanovuje 4 odpisové skupiny s počtom rokov odpisovania:

Odpisová skupina	Doba odpisovania
1	4 roky
2	6 rokov
3	12 rokov
4	20 rokov

V **Českej republike** je odpisových skupín šesť s počtom rokov odpisovania:

Odpisová skupina	Doba odpisovania
1	3
2	5
3	10

4	20
5	30
6	50

Platná úprava umožňuje **dva spôsoby odpisovania** a to rovnomerné a zrýchlené odpisovanie, z ktorých si daňovník môže vybrať. Daňovník si určí spôsob odpisovania, ktorý už po celú dobu odpisovania nemožno meniť.

Rovnomerné odpisovanie prenáša vstupnú cenu hmotného majetku do základu dane rovnakou rýchlosťou po celú dobu odpisovania, čo má svoje výhody aj nevýhody. Medzi výhody by som mohla zaradiť jednoduchosť a medzi nevýhody, že nerešpektuje skutočnosť, že majetok sa vo väčšej miere využíva v prvých rokoch používania. Spolu s diferencovaním odpisových skupín sa diferencujú aj sadzby pre rovnomerné odpisovanie.⁵²

Pri **zrýchlenom odpisovaní** sa odpisovým skupinám priradujú koeficienty.

V sadzbách a koeficientoch sa odráža hlavne to, že majetok môže byť v prvom roku odpisovania zaradený do užívania až v priebehu zdaňovacieho obdobia, preto býva aj sadzba alebo koeficient v prvom roku odpisovania nižší ako v ostatných rokoch.

Odpisovať možno majetok aj po jeho technickom zhodnotení. Po technickom zhodnotení sa väčšinou predlžuje doba odpisovania.⁵³

Daňové odpisy sú omnoho zložitejšie a ich problematika je pomerne rozsiahla preto som sa zmieňovala o odpisovaní majetku len okrajovo a pokúsila som sa vymedziť len tie najdôležitejšie inštitúty.

⁵² BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky*. 1. vydanie. Bratislava: EPOS, 2010. s. 302

⁵³ VANČUROVÁ, Alena. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha: VOX a.s., 2010, s. 108

Záver

Hoci od obdobia rozdelenia Československa na dve samostatné krajiny neuplynuli ani dve desaťročia, v oblasti daňového systému sa udiali mnohé zmeny. Významnú úlohu zohral fakt, že Slovensko bolo menej hospodársky vyspelé a skôr sa zameriavalo na agrárne hospodárstvo, oproti priemyselne rozvinutej Českej republike. Slovensko teda bolo na „štartovacej dráhe“ na tom ekonomicky horšie, čo ešte zhoršila „divoká privatizácia“ a netransparentné vynakladanie štátnych prostriedkov. To zákonite viedlo k nárastaniu štátneho deficitu. Z toho dôvodu bolo Slovensko nútené pristúpiť k radikálnejším daňovým reformám ako Česká republika. Bolo to hlavne výrazné zvýšenie DPH, ktoré malo najväčší dosah na občanov. Taktiež sa zvýšila aj daň z príjmov, pri ktorej sa uskutočnili dve výrazné reformy v zákone o dani z príjmov, a to v rokoch 2004 a potom 2010, ktoré zrušili mnoho inštitútov pre občanov výhodných, ktoré im zároveň znižovali daňové zaťaženie. Hoci v Českej republike sa tiež uskutočňujú novelizácie daňových zákonov, nie sú také radikálne a nemajú na občanov taký dramatický dopad.

Cieľom mojej práce bolo porovnať zdaňovanie príjmov fyzických a právnických osôb v Českej republike a Slovenskej republike.

Pri dani z príjmu fyzických osôb zo závislej činnosti som dospela k nasledovnému názoru:

- prvým a najvýraznejším rozdielom medzi oboma krajinami je sadzba dane, na Slovensku 19% a v Českej republike je 15%,
- v Českej právnej úprave sa daňovníkovi k hrubej mzde pripočítavajú povinné príspevky platené zamestnávateľom. Na prvý pohľad sa zdá, že táto úprava je pre občana nevýhodnejšia. Pri podrobnejšom štúdiu ale zistíme, že hoci sa daňovníkom hrubá mzda navyšuje o tieto príspevky, sú oproti slovenským občanom zvýhodnení rôznymi odpočtami, ktoré v Slovenskej právnej úprave neexistujú.
- na Slovensku naopak sa daňovníkovi odrátavajú povinné odvody, ktoré platí za seba,
- zľavy na dani, ktoré sa na Slovensku nazývajú nezdaniteľná čiastka sa uplatňujú v inej fáze výpočtu daňovej povinnosti. Na Slovensku sa nezdaniteľná čiastka (ktorá je vyššia ako v ČR) odrátava od základu dane, v Českej republike je síce táto čiastka nižšia, ale odrátava sa až od daňovej povinnosti. A práve táto fáza, v ktorej sa nezdaniteľná čiastka odpočíta je veľmi dôležitá.

- daňové zvýhodnenie na dieťa sa v oboch úpravách odrátava od daňovej povinnosti, ale v Českej republike je táto čiastka vyššia
- zľavy na invaliditu, ktoré sú výrazným faktorom pomoci handicapovaným občanom na Slovensku neexistujú,
- živnostníci, podnikajúci v Českej republike majú možnosť si odrátať vyššie paušálne výdavky ako na Slovensku.
- České právnické osoby si môžu na rozdiel od Slovenských PO uplatniť zľavy, ktoré v Slovenskej právnej úprave neexistujú.
- rovnaké inštitúty majú v ČR a SR rozdielny význam napr. odpočítateľné položky a daňový bonus.

V závere by som chcela poukázať na fakt, že čo sa týka dane z príjmu fyzických a právnických osôb je Česká úprava pre občana výhodnejšia a ústretovejšia. Z toho priamo vyplýva vyššia životná úroveň v Českej republike ako na Slovensku.

Použitá literatúra

Monografie:

BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5.vydání .Praha: C.H.Beck , 2009,

BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo Slovenskej republiky*.1.vydanie .Bratislava: EPOS, 2010

MIHÁL, Jozef .*Daňové a odvodové typy*. 1.vydanie .Bratislava: TREND Holding spol.s .r.o., 2009.

VANČUROVÁ, Alena. LÁCHOVÁ, Lenka. *Daňový systém ČR 2010*. 10. vydanie. Praha: VOX a.s., 2010.

SCHULTZOVÁ ANNA a kol. *Daňovníctvo v SR*. 1.vydanie. Bratislava: SÚVAHA spol.s.r.o., 2004.

LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Daňové systémy*.1.vydanie.Bratislava:Ekonom,2009.

PAULIČKOVÁ, Alena, BAKEŠ, Milan a kol.*Finančné právo na Slovensku a v Čechách*. 1.vydanie.Sládkovičovo:Euronion,2007.

Právne predpisy:

Aktuálne znenie: zákon č. 595/2003 Z.z. Zákon o dani z príjmu, v znení neskorších predpisov

Aktuálne znenie: zákon č. 586/1992 Sb. Zákon o dani z príjmu, ve znení pozdějších předpisu

Abstrakt

Vo svojej diplomovej práci som sa zamerala na porovnávanie daňových sústav v Českej a Slovenskej republike, pretože som chcela zistiť v ktorej krajine majú občania nižšie daňové zaťaženie.

Moja práca je rozdelená na štyri časti.:

- v prvej časti sa zaoberám históriou daní od staroveku až po rozdelenie Československa na dve samostatné republiky .
- v druhej časti svojej diplomovej práce objasňujem základné pojmy a zrovnávam daňové sústavy jednotlivých štátov. Už v tejto časti je vidieť prvé rozdiely medzi oboma sústavami (napr. dedičská daň, rozdielna výška DPH a podobne)
- v tretej časti svojej práce, ktorá je ťažisková som sa sústredila na daň z príjmov fyzických a právnických osôb. V tejto časti podrobne porovnávam daň z príjmov fyzických osôb, kde medzi Českou a Slovenskou republikou sú najvýraznejšie rozdiely. Tieto rozdiely spočívajú jednak v sadzbe dane, ktorá je v Českej republike 15% a na Slovensku 19%, a ďalej sú to rôzne výhody, vo forme odpočtov, ktoré existujú len v Českej republike. Vo svojej práci zároveň uvádzam aj príklady pre výpočet daňovej povinnosti osôb zo závislej činnosti v oboch krajinách a poukazujem na to, ktorý daňový systém je pre občana výhodnejší. Pri právnických osobách medzi jednotlivými daňovými úpravami nie sú až také výrazné rozdiely. Sadzba dane je u právnických osôb rovnaká v Čechách i na Slovensku, ale na rozdiel od Slovenskej úpravy si českí občania môžu uplatniť odpočty..
- V štvrtej časti sú spoločné ustanovenia platné pre fyzické i právnické osoby, kde sa zameriavam na výdavky a odpisovanie majetku, ktoré sú platné pre obidve skupiny daňovníkov.

Z tohto porovnávania daní z príjmov vyplynulo, že v Českej republike, čo sa týka daní z príjmov fyzických osôb je táto sústava pre občana výhodnejšia, občan je menej zaťažený daňami a disponibilný príjem je vyšší. Pri právnických osobách medzi jednotlivými daňovými sústavami nie sú rozdiely také výrazné, hlavne z toho dôvodu, že sa každá krajina snaží prilákať zahraničný kapitál, ktorý je veľmi mobilný a pri zvýšení daňového zaťaženia by mohlo prísť k presunu kapitálu do krajiny s lepšími daňovými podmienkami.

Abstract

In my thesis, I focused on comparing taxation systems in Czech Republic and Slovakia, because I wanted to find out, in which country the tax burden is lower.

My thesis is divided in four parts:

- in the first part, I deal with the history of taxation since ancient times to the division of Czechoslovakia in two independent countries
- in the second part of the thesis, I determine basic terms and compare the taxation systems of both states. It is possible to see the first differences between both systems in this section (e.g. succession tax, different VATs, etc.)
- in the third part of the thesis, which is the main one, I concentrate on income taxes of personal and corporate entities. I compare thoroughly income tax of personal entities in this part, for there are the biggest differences between Czech Republic and Slovakia. These differences depend on tax rate, which is 15% high in Czech Republic and 19% high in Slovakia and there are further advantages there, such as tax deductions that exist in Czech Republic only. In addition, I also show some examples for counting the tax liability of persons earning their income as employees in both countries, and point out on the taxation system that is better for a citizen. There are not such big differences between the taxation systems for corporate entities though. The tax rate is the same in Czech Republic and in Slovakia, but unlike Slovaks the Czech can apply tax deductions.
- in the fourth part, there are common establishments valid for personal and corporate entities, where I focus on expenses and depreciation applicable for both groups of taxpayers.

The result of the comparison of income taxes is that the taxation system of personal entities is much better for citizens in Czech Republic, as citizens are less burdened by taxation and their disposable income is higher. The differences between corporate entities in both taxation systems are not so high mainly because of the fact that each country is willing to attract foreign capital. This capital is very sensitive and mobile and in case of increasing taxes, it could result in movement of the capital to a country with better tax conditions.

Kľúčové pojmy

Daň – a tax

Daňová sústava – a taxation system, a tax system

Neúčelovosť - inexpediency

Nenávratnosť – non-recurring

Priame dane – direct taxes

Nepriame dane – indirect taxes

Subjekt dane – tax subject

Oslobodenie od dane – tax free

Základ dane - tax base

Samostatný základ dane – self-contained tax base

Čiastkový základ dane – partial tax base

Odpočítateľné položky – deductible items

Zľavy na dani – tax allowances

Zľava na daňovníka – tax allowance for the taxpayer

Zľava na manželku – tax allowance for the wife

Daňový bonus – tax bonus

Sadzba dane – tax rate

Daň z príjmu fyzických osôb – individual income tax

Daň z príjmu právnických osôb – corporate income tax

Daňové výdavky – tax expenses

Zálohy na daň – advance tax

Daňové priznanie – income tax claim

Sociálne poistenie – social insurance

Odpisovanie hmotného majetku – depreciation of tangible assets

Odpisovanie nehmotného majetku – depreciation of intangible assets

Vstupná cena- input price

Zostatková cena – residual price

Technické zhodnotenie – technical evaluation

Príjmy zo závislej činnosti – income of the individual

Príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti – corporate income and self-employment income

Príjmy z prenájmu – income from the rent

Príjmy z kapitálového majetku – income from the capital

Príjmy z ostatného majetku – income from other assets

Daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou – a taxpayer with limited tax liability

Daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou – a taxpayer with unlimited tax liability